Sayısı Her Yerde 3 Kuruş

KURUN

20-Üncü Yıl • Sayı 6785-725 • CUMARTESİ 28 İkinci teşrin 1936

Japonya anlaşmayı

Neşredilen bir beyanname ile

Nasıl izah ediyor?

(Yazısı 4 üncü sayfada)

Antakyada tazyik

Intihabata az iştirak eden

Bazı yerlerde arttı

— İkinci sayfada —

Iskenderun meselesi hâkkında

Hariciye Vekilimiz izahat verdi

Tevfik Rüştü Aras'ın sözlerinden:

DAVAMIZ...

... Bir arazi "Revizyon„u meselesi değildir. Hakların filî ve amelî teminatını korumak ve Türk mıntakasının haklarının muahedelerle temin edilmiş olan inkişafını görmektir.

1921 Ankara Anlaşmasına imza koyan Yusuf Kemal diyor ki:

Ben Franklen Buyyon'a "Bu topraklar Türk'tür, burasını Türkler gene bir gün alacaktır„ dedim

Ankara, 27 (Telefonla) — Büyük Millet Meclisinin bugünkü toplantısında hiriciye vekili doktor Tevfik Rüştü Aras Antakya ve İskenderun üzerindeki Türk noktai nazarına ve bu meseleye dair hükûmetimizle Fransa hükûmeti arasında teati edilen notalara dair izahat verdi. Bundan sonra bazı meb'uslarımız da bu mesele hakkında söz söylediler.

Hariciye vekilimiz sözlerine bu mesele üzerinde herkesin uzun zamandanberi izahat beklediğini, "Büyük Şefin, bu meseleye dair sarih beyanatını duyduktan sonra Cumuriyet hükmetinin bu işle, nasıl can ve başla iştigal etmekte olduğunu söylemeye lüzum olmadığını, bu mesele ile hükûmetin 1921 denberi mütemadiyen meşgul olduğunu söyliyerek başlamış ve şöyle demiştir :

İskenderun meselesinde mühim izahat veren Hariciye vekilimiz Dr. T. Rüştü Aras

İskenderun ve Antakya meselesi hakkında Paris büyük elçimiz marifetile Fransa hükûmetine verilen 9 teşrini evvel 1936 tarihli notada: Milletler Cemiyeti konseyinde tarafımdan ve Fransa hariciye müsteşarı M. Vienot tarafından yapılan beyanata işaret edilerek Fransa hükûmetinin Suriye ve Lübnanla yapmakta olduğu muahedelere mümasil bir muahedenin İskenderun ve Antakya mıntakaları Türk ahalisi ile de müzakereye Fransanın amade olup olmadığı hakkında ne karar ittihaz edeceği sorulmuş ve bu sualin iradına âmil olan esasatı hukukiye mücmelen ifade edilmişti. Bu notamıza Fransa hükûme-

(Sonu: Sa. 7 Sü. 1)

Söz söyliyen meb'uslarımızdan *Aksagündüz* *Yusuf Kemal*

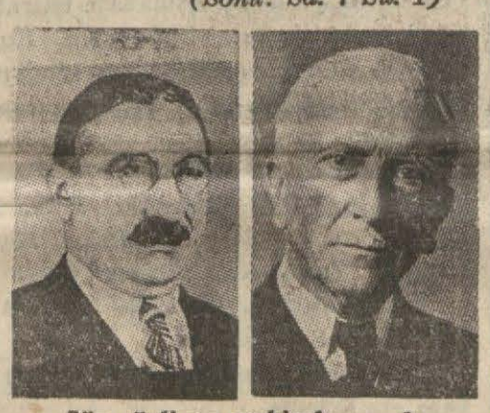

Söz söyliyen meb'uslarımızdan *Rasih Kaplan* *Berc Türkmen*

Donanmamız bugün dost Yunan sularında

Filomuzun ziyareti için büyük bir proğram hazırlandı. Yunanistan denizcilerimizi sevinçle karşılıyor

(Yazısı 2 inci Sayfada)

Salı günü

ikinci bir ilâve daha vermeğe başlıyoruz

Her cumartesi muntazaman vermekte devam ettiğimiz KURUN ilâvesine karşı okuyucularımızın gösterdikleri büyük alâkaya yerinde bir mukabele olmak üzere

KURUN

Haftalık Cumartesi ilâvesinden başka ayrıca

Salı günleri

İkinci ve güzel bir ilâve daha vermeği kararlaştırmıştır. Cumartesi günleri neşrettiğimiz ilâvedeki ayni emsalsiz kıymeti muhafaza edecek olan

Salı ilâvesinin de

Okuyucularımız tarafmdan ayni alâka ile karşılanacağında şüphemiz yoktur. En doğru haberleri, en sağlam menbalardan en çabuk ve en ucuz olarak okuyucularma takdim eden gazetemiz,

KURUN ilâveleri

İle de Türk okuyucusunun Magazin ihtiyacını karşılamakta devam edecektir

Bu Hafta SALI ilâvemizi

Müvezzilerden isteyiniz

Gazetemiz

Salı ilâvesile beraber

Büyük yılbaşı müsabakası

da tertip etmektedir. Şeklini yarın okuyucularımıza hemen bildireceğimiz büyük müsabakamız kolay olduğu kadar çok eğlenceli bir müsabaka da olacaktır.

Sovyet kanunu esasisindeki değişiklikler

Hakkında Stalin uzun bir rapor okudu

1924 tenberi Sovyetler Birliğindeki hayat şeraitinde ne gibi tahavvüller vukua gelmiştir?

Moskova, 27 — Stalin, Sovyetler kongresinde okuduğu raporunda şöyle demektedir:

Kanunu esasi komisyonu, 1924 den bugüne kadar sosyalizm bahsında Sovyetler Birliğinde hayat tahavvüllerini nazarı dikkate alarak, 1924 de kabul edilmış olan, halen tatbik mevkiinde bulunan kanunu esaside bazı değişiklikler vücuda getirecekti.

1924 den 1936 ya kadar Sovyetler Birliğindeki hayat şeraitinde ne gibi tahavvüller vukua gelmiştir?

(Sonu: Sa. 2 Sü. 1)

G. Şükrü Naili dün toprağa bırakıldı

General Şükrü Naili'nin cenazesi medfenine naklolunurken

(Yazısı 2 inci sayfamızda)

Asiler

Madrid'teki mevzilerini terkediyorlar

Universite mahallesinde muhasara edildiler

Lizbon, 27 (A.A.) — Reuter ajansından: Diario de Lisboa gazetesinin emniyete şayan bir membadan aldığı malûmata göre, asiler, Madrid — Valansiya yolundan başlamak suretile payitahtın bütün münakalât yollarını kesmekten ibaret yeni bir tabiye tatbik etmek üzere Madriddeki ileri mevzilerini terkedeceklerdir.

Bu gazete, iki bin mitralyöze malik olan hükûmet milislerinin, Madridin methallerine hâkim bütün sevk ülceyş noktaları işgal etmekte bulunduklarını yazmaktadır.

Asiler, üniversite mahallesinde yiyeceksiz ve susuz bir halde hakikî surette mahsur kalmışlardır. Hiç

(Sonu: Sa. 2 Sü. 2)

Antakyada tazyik

Intihabata az iştirak eden

Bazı yerlerde arttı

— İkinci sayfada —

SON HABERLER

DONANMAMIZ

Bugün Dost Yunan sularında

Yavuzdan bildiriliyor:

Amiralimiz Şükrü Okan dün gece Yavuzda verdiği bir ziyafette İngiliz Amiraline veda ederek bir nutuk söyledi. Amiral Pound da bu nutka çok samimî bir şekilde cevap vermiştir.

Donanmamız 6 günlük bir misafirlikten sonra bu sabah (dün sabah) saat 9 da Valetta limanından hareket etti. Ayrılışımız, dost İngiliz askerlerinin "Hurra!„ sesleri ve selâm topları arasında çok heyecanlı bir şekilde oldu.

FİLOMUZUN KARŞILANMA PROGRAMI

Atina, 27 (Donanmamızı karşılamağa giden arkadaşımızdan telefonla) — Donanmamız yarın sabah (bu sabah) saat 8,30 da Faler limanına girmiş bulunacaktır. Filomuzu başta Averof olmak üzere dost Yunan donanması karşılıyacaktır.

Saat 9 da Türk konsolosu Yavuza gelecek, 9,30 da silâhendaz müfrezemiz ilk olarak karaya çıkacak, 10 da Yunan filo kumandanı Amiralimizi ziyarete gelecektir. Bundan sonra karaya çıkacak olan filo kumandanımız saat 12 de meçhul asker âbidesine çelenk koyacak, 12,30 da sarayı ziyaret ederek defteri imzalıyacak, 15,30 da Amiralimiz filo kumandanına iadei ziyaret edecektir.

Gece saat 21 de de denizcilerimiz şerefine Gran Britanya otelinde ziyafet verilecektir.

Türk gazetecileri burada büyük bir hüsnü kabul görmekteyiz.

Yarınki merasime iştirakimiz hususunda Atina polis müdürü B. Papulis bize fevkalâde kolaylık göstermiş, hepimize vesika vermiş ve bu hususta bize yardım etmek için memurlara emirlerini bildirmiştir.

Dost hükûmetten gördüğümüz bu teveccühe çok müteşekkiriz. Türk — Yunan dostluğunun kuvveti, bu fırsatla bir kerre daha tebarüz etmektedir.

Şehir, denizcilerimizi karşılamak için çok büyük hazırlık yapmış, her taraf süslenmiştir.

SPORCULARIMIZA KUPA VERİLDİ

Baletta, 26 (A.A.) — Dün iki donanma futbol takımları arasında bir maç yapılmış ve takımımız çok güzel bir oyun çıkarmış olmasına rağmen yenilmiştir. Bununla beraber, maçta hazır bulunan İngiliz amirali takımımızın güzel ve centilmence oyunundan dolayı tebrik etmiştir.

Maçtan sonra Amiral, Queen Elizabethte evvelisi günkü kürek yarışlarını kazanan takımımıza galibiyet ve futbol takımımıza da bir hatıra kupası vermiş ve tebrik etmiştir.

GAZETELERİN NEŞRİYATI

Gazeteler, cumartesi günü Faler limanına gelecek olan Türk filosunun Yunanistanı ziyareti münasebetile harareti yazılar neşretmektedirler.

Gazeteler, öteki mütettif Balkan donanmaları ile birlikte Türk ve Yunan filolarının şarkî Avrupada hakikî birer sulh unsuru olduklarını yazmaktadır. Türk filosunun ziyareti bu bakımdan da büyük bir dostlukla karşılanacaktır.

Atatürk

Dün İngiliz ve İran büyük elçilerini kabul ettiler

Ankara, 27 (A.A.) — Reisicumhur neztlerinde Hariciye vekili doktor Tevfik Rüştü Aras bulunduğu halde bugün İngiltere büyük elçisi Sir Persi Loren'i kabul buyurmuşlardır.

Ankara, 27 (A.A.) — Reisicumhur Atatürk bugün İran büyük elçisini kabul buyurmuşlardır. Büyük elçi Şahinşah Hazretlerinin bir mektubunu Atatürk'e takdim etmiştir.

Antakyada tazyik

İntihaba az iştirak eden yerlerde fazlalaştı

Antakya, 27 (Hususî) — Alevilerle Türkler arasında iş birliği gittikçe kuvvetlenmektedir. Suriye meclisine iştirak edecek olan mebus namzetleri tarafından arapça bir beyanname neşredilmiştir.

Bu beyanname Aleviler arasında İlmiddin namında biri tarafından dağıtılmak istenmiş ise de Aleviler bu adamı dayakla aralarından kovmuşlardır.

İntihabata iştirak etmiyenlere yapılan tazyik, Antakya mıntakasında bilhassa Karamurt, Rebiye, Aşağı, Yukarı, Orta Kuseyr ve Ordu nahiyelerine tabi köylerde tekâsüf etmektedir. Bu tazyikin sebebi de basittir. Çünkü, bu yerlerde intihabata iştirak yüzde, iki yüzde nisbetindedir. Karamurt mıntakasındaki Türk köyleri ise intihabata katiyen iştirak etmemişlerdir.

İskenderun, 27 (Hususî) — Bazı Türkler tahrikât yapmakla ittiham edilerek tevkif olunmaktadırlar. Karaksı ve Kisecik köylerinin muhtarları, bazı köyleri tahrik ettikleri iddiasile hapse atılmışlardır.

Müntehibi sanilerin istifaları devam etmektedir.

Değerli kumandan

General Şükrü Naili

Dün göz yaşları arasında toprağa bırakıldı

Acı ölüm haberini evvelki gün büyük bir teessürle verdiğimiz değerli generallerimizden Şükrü Nailinin cenazesi dün sabah saat 10,20 de Edirneden şehrimize gelmiştir.

Saat tam onu yirmi geçe posta treni ağır ağır Sirkeci garına girdiği zaman Şükrü Nailinin büyük bir bayrağa sarılmış tabutunu taşıyan vagon baştan başa çelenkle süslenmiş gözüküyordu. Dört süngülü nefer kımıldamadan dimdik vagonda mevki almışlardı.

Sirkeci garı, görülmemiş bir kalabalıkla taşıyordu. Merhumu sevenler, dostları, şehrimizde bulunan saylavlar yer almışlardı. Polis ve askerî kıtaat iki tarafa dizilmişlerdi.

Tabut, askerin elleri üsünde taşınarak cenaze otomobiline getirildi. Bir paket, bir cüzdan, bir şapka, bir de saat merhum Generalin metrukâtı olarak getirilmişti. Binlerce kişi cenaze otomobilinin arkasından Gülhane hastahanesine doğru yürüdüler.

Tabut, hastahane avlusunda hazırlanmış olan top arabasına kondu. İstanbul saylavları, ordu müfettişleri Orgeneral Cevad, Ali Sait, Fahrettin, kolordu kumandan vekili ve Harp Akademisi direktörü Ali Fuat, merkez kumandanı General Fehmi, General Hasan Hüsnü, eski merkez kumandanı General Emin ve daha bir çok generaller, askerî erkân, polis müdürü Salih Kılıç ve mülkî erkân burada beklemekte idiler.

Alay imamı Naci bir dua okuduktan sonra saat 11,15 de hareket edildi. Cenaze alayının önünde merasim kumandanı, arkada bir bölük süvari, bir bölük piyade, bir bölük de makineli kıta, bando, yüze yakın çelenk, top arabası üzerinde cenaze daha arkada binlerce halk bulunuyordu.

Gülhaneden Beyazıt camiine gelindi. Cenaze namazı burada kılındıktan sonra Edirnekapı şehitliğinde hazırlanan kabire gidildi. Orada Cevdet Kerim İncedayı mezarı başında şunları söyledi:

Türkün asırlarca Avrupadaki yüksek hatırasının son bir abidesi olan Edirnenin kurtuluş bayramında heyecandan göz yaşı döken Şükrü Naili, sen bizi arkandan ağlatıyorsun. Sen mülâzimliğinden itibaren adım adım ilerledin. Rütben ilerlerken faziletin, hizmetlerin de arttı. İstiklâl harbinde Başkumandan yurdun düşmandan temizlenmesi için bütün kurtarıcı tedbirleri alırken seni şimalde müstakil bırakmıştı Sen bu itimada lâyık olduğunu isbat ettin. Sen ahlâkın, faziletin ve mertliğin bir kahramanı idin.

Sana acırken bir teselli noktası buluyoruz: Türk var olsun. Senin gibi kahramanlar yetiştirerek yerini boş bırakmıyacaktır. Sana rahmet olsun.„

Büyük harplerde yararlı bir çok muvaffakiyetleri kaydedilmiş olan kıymetli General, burada göz yaşları arasında ebedî medfenine bırakıldı

Sovyet kanunuesasisindeki değişiklikler

(Üstyanı 1 incide)

1924 senesi N. E. P. nin yani yeni ekonomi ilminin ilk devresi idi Bu devrede Sovyet makamları, sosyalizmin inkişafı için azamî gayret sarf etmekle beraber kapitalizm için de bazı harekete müsait davranmakta idi

Bugün N. E. P. son devresinde, N. E. P. nin sonunda ve millî ekonominin bütün sahalarında kapitalizmin tam bir surette tasfiyesi devresinde bulunuyoruz

Bu müddet zarfında endüstrimiz müthiş surette inkişaf etmiştir.

Asıl mühim olan, bugün endüstrimiz sahasından kapitalizmin tamamen koğulmuş olması ve sosyalist istihsal şeklinin bugün endüstrimizde inkisamsız bir surette hâkim sistem haline gelmiş bulunmasıdır.

SINIFLARIN YAPISI DA DEĞİŞTİ

Ekonomi sahasındaki bu değişikliklerin yanında ve onlarla alâkadar olarak, Sovyetler Birliği sosyetesi sınıflarının yapısı da değişmiştir. Malûm olduğu veçhile, muzaffer dahilî harp neticesinde büyük mal sahipleri sınıfı dağıtılmıştır Vasıta ve âletleri kapitalistlerin elinden alınarak, idare kuvveti amele sınıfında devlete verilmiştir.

Bu sınıfın istismarı imkânları tamamile bertaraf edilmiştir.

Bu vaziyet karşısında amele sınıfımıza proleterya demek mümkün müdür? Pek tabiî ki hayır..

Köylü sınıfımız mesaisini ve mülkiyetini ferdî çalışma ve geri tekniğe değil, fakat kollektif mesaiye ve modern tekniğe istinat ettirmektedir Köylü dünyamızın ekonomisi hususî mülkiyet esası üzerine değil, fakat kollektif mülkiyet esası üzerine teşekkül etmiştir.

Entellektüeller ve teknisyenler sınıfında da büyük değişiklikler olmuştur. Artık bu sınıf, öteki sınıfların üzerinde yer almıya çalışmakla beraber, hakikatte büyük mal sahiplerine ve kapitalistlere hizmet eden eski ihtiyar entellektüeller sınıfı değildir. Yepyeni bir mahiyet gösterekte olan bizim entellektüellerimiz bütün mevcudiyetlerile amele ve köylü sınıfına merbut bulunmaktadırlar.

Sovyet entellektüellerinin yüzde seksen veya doksanı köylü, amele ve diğer işçi sınıfları çocuklarıdır.

(Devamı var)

(Anadolu Ajansının bültenlerinden telhis edilmiştir.)

Ajansın notu:

Tass ajansı, B. Stalinin raporunu dokuz bin kelimelik 35 den fazla telgrafla nakletmiştir. Bültenlerimizin hacmi, ehemmiyeti büyük olan bu vesikayı olduğu gibi ve bir defada neşretmeğe maalesef müsait değildir Maamafih gerek gazetelerin, ve gerek abonelerin bu rapor metnini tamamile okuyabilmeleri için onu bir kaç kerede neşretmeğe karar verdik.

Asiler

Madritteki mevzilerini terkediyorlar

(Üsyanı, 1 incide)

kesilmiyen bir ateş altında nevmidane mukavemet etmektedirler.

İTALYANLAR ADAYI İŞGAL ETMEMİŞLER Mİ?

Londra, 27 (A.A.) — Lord Cranborne, Avam kamarasında İtalyanların Majorka adasını işgal etmiş oldukları haberini tekzip etmiştir.

YENİ BİR HÜKÜMET KURULACAK

Valancia, 27 (A.A.) — Kortezlerin 1 kânunuevvelde yapacakları ilk toplantıda Valanciada mıntakavî bir hükûmet tesisine esas itibarile karar verecekleri söylenilmektedir.

Gore işgal edildi

Roma, 27 (A.A.) — Salâhiyettar bir membadan bildirildiğine göre General Malta kumandasındaki İtalyan kolu, Goreyi işgal etmiştir.

Japonlar anlaşmayı nasıl izah ediyorlar?

Japonya ile Almanya arasında komünizm aleyhinde yapılan anlaşmaya dair Japon hariciye nezaretinden neşredilen beyanat, bu anlaşmanın Sovyetler Birliği veya diğer muayyen bir devlet aleyhine tevcih edilmiş olmadığı yolundadır.

Japon hariciyesinin tezine göre dünya ihtilâlini istihdaf eden Komintern faaliyetinin "dünya sulhunu tehdit eder„ bir hal alması dolayısile bu anlaşma yapılmıştır.

Bu anlaşma ile münasebettar veya bu anlaşmanın gerisinde hususî bir itilâf aktedilmiş değildir.

Bundan başka bugünkü anlaşmanın ne yolda işliyeceğini esaslı şartlarla tanzim eden bir de munzam protokol mevcuttur.

ALMANYA ANLAŞMAYA LEHİSTANIN DA GİRMESİNİ İSTEDİ

Paris 27 (A.A.) — Havas ajansının Varşova muhabirinden:

Almanyanın Varşova sefiri M. de Molteke, dün Mareşal Smigly . Rydz ile görüşmüştür.

İyi malûmat almakta olan mahafil sefirin, Lehistanın Alman — Japon itilâfına iştirak etmesine ve aynı zamanda Burgos hükûmetini tanıması.nı istemiş olduğunu beyan etmektedir.

Bu mahafil, Mareşalin bu iki talebi açıkça reddetmiş olduğunu ilâve etmektedir.

İTALYA İŞTİRAK ETSİYOR

Londra, 27 (A.A.) — İyi malûmat almakta olan mahafil, B. Grandinin B. Eden ile görüştüğü esnada İtalyanın komünizme karşı Japonya ile Almanya arasında aktedilmi şolan itilâfa iştirak etmiyeceğini söylemiş olduğunu beyan etmektedirler.

İNGİLTERENİN MUKABİL TAARRUZU

Paris, 27 (A.A.) — Paris gazeteleri, bir çok devletlerin ve bilhassa İngilterenin Alman — Japon itilâfının imzasını gayri müsait surette karşılamış olduklarını yazmaktadır.

Le Journal diyor ki:

İngilterenin Japonyaya karşı mukabil taaarruzu artik gecikemez.

EDEN BAYANATTA BULUNACAK

Londra, 27 (A.A.) — Dilomatik mahafilde öğrenildiğine göre, B. Eden önümüzdeki pazartesi günü, işçi partisinden meb'us Noel'in istizah takririne cevap olarak avam kamarasında Almanya — Japonya mukavelenamesi hakkında beyanatta bulunacaktır.

Paris'te gene karışıklık oldu

Paris, 27 (A.A.) — Patronlarla marksist sendikaları arasındaki ihtilâf yüzünden perşembe günü yeni kargaşalıklar olmuştur. 200 marksist amele Paristeki patronlar federasyonu binasına hücum ederek oradaki tertibatı tahrip etmiş ve binada bulunan dört elektrikçiyi yaralamışlardır. Bazı mahafil bu hadiselerin Fransada bir grev uyandırmasından korkuyorlar.

öğretmenler için

Meslekî kurslar açılıyor

Bu kurslarda öğretmenlere yeni terbiye ve tedris sistemleri gösterilecek

Kültür bakanlığı öğretmenlerin meslekî bilgilerini günden güne çoğaltmak maksadile bir çok yeni tedbirler almaktadır. Öğretmenler için türlü milletlerin pedagojik eserleri türkçeye çevrilecektir. Bundan başka her vilâyette kültür bakanlığı öğretmenlere meslekî kurslar ve konferanslar serisi de tertip edecektir. Bu kurslarda öğretmenlere son yeni müfredat programına göre terbiye ve tedris usulleri gösterilecek ve bunun talebeye tatbik şekilleri etrafında da kendilerine izahat verilecektir.

Kurslar hayat, bilgisi, türkçe, hesap, hendese, resim, musiki ve ait bilgisi derslerine ait olacaktır. Her öğretmenin bu kurslara kolayca devamını temin için okulların tatil zamanından istifadeye çalışılacaktır. Tatil ayında seyahate çıkan öğretmenler diğer vilâyette açılan bu kurslara da devam edebilmek imkânlarını bulacaklardır.

İstanbulda nekadar hususî okul var?

Yapılan bir istatistiğe göre şehrimizde hususî olarak açılan yabancı ve azlık okullarının sayısı tesbit edilmiştir.

Şehrimizde Türk hususî 4 ilk, 2 orta 7 lise vardır. Bunlarda 3471 talebe bulunmakta ve 297 öğretmen de ders vermektedir.

Azlık okullarına gelince; 87 ilk, 3 orta ve 8 lise vardır. Bu okullarda 16322 talebe ile 1649 da öğretmen vardır.

Bundan başka yabancı okulların sayısı da yeni istatistik cetvelinden 13 ilk, 8 orta ve 12 lise olarak tesbit edilmiştir. Bunlarda 8219 talebe 773 öğretmen vardır.

Açık yerlere tayin

Kumkapı orta okulu riyaziye yardımcı öğretmenliğine Ali, Haydarpaşa lisesi fen bilgisi yardımcı öğretmenliğine Fikret, İstanbul kız lisesi yardirektörlüğüne edebiyat öğretmeni Makbule, Trabzon orta okulu daktilografi öğretmenliğine Vedat, Davutpaşa orta okulu doktorluğuna doktor Niyazi Çetinkaya, Gaziosman paşa orta okulu riyaziye yardımcı öğretmenliğine Nahide, Gaziosman paşa orta okulu yardirektörlüğüne Ramiz, Bakırköy orta okulu fransızca öğretmeni Ruhi yardirektörlüğe, Süleymaniye orta okulu türkçe öğretmeni Nuriye Süleymaniye orta okulu yardirektörlüğüne, İstanbul 44 üncü okul öğretmenlerinden Muhsin Galatasaray lisesi ilk kısım öğretmenliğine tayin edilmişlerdir.

Fikir ve Edebiyat

Sanat ve kültür sefaleti

Sanatı sefaletten kurtarmak için herşeyden evvel milletleri kültür sefaletinden halâs etmek lâzım

Yazan: Sadri Ertem

Genç ve şair arkadaş Cahit Sıtkı Tarancı'nın Gündüzde çıkan bir yazısını okudum. Bu yazı suiistimal edilen san'at hakkında bir ah vah, ve şikâyettir. Sahte san'atkân, kalp fikir ve kalp edebiyattan duyulan nefreti anlatmak için zamanımızda yalnız bir makale değil ciltlerle kitaplar yazılsa ve kapı kapı dolaşıp herkesin kulağına bu facia anlatılsa bile duyulacağına pek kani değilim. Hava o kadar bulanmış, söz o kadar kalitesini kaybetmiştir ki, san'at sahasında tozdan dumandan ferman okumaya imkân bulunamıyor.

San'atı hakikî ve olgun manasile almayıp ta sade san'atın politikasını yapanlar gitgide hakikî san'atkârın yerini o kadar almışlardır ki hattâ bazı yerlerde onu kapı dışarı etmeğe bile muvaffak olmuşlardır. İnsanın bu manzara karşısında ızdıraptan sonra kendisine sorması lâzım gelen sual şudur:

"— Niçin böyle oluyor?

* * *

Evet niçin böyle oluyor?.

Bir kere halis san'at diye bunların bize anlatmak istedikleri şeyleri dinleyelim. Onların çoğu bize halis gibi gözüken mağşuş şeylerden bahsediyorlar. Çok defa karşımıza bir estetiğin ruhu değil, kitaplara sığmış müstehaseleşmiş ve bir kelebek leşi haline girmiş olan kaide ve ruh, ve san'atın asıl yapısı yerine yeni sürülüyor. Bu halis san'atkârın hâli değildir. Arada kalan, ileriye gidemiyen san'at da mürit halinde kalmış olan insanların bir nevi ruh düşkünlüklerinin ifadesidir. San'at adamı mürit değil daima şeftir. Şef olmanın san'attaki yeri hiç bir zaman bir estetik mevzuu olamaz. San'at adamı yaratan, halkeden insandır.

Başkalarının halkettikleri ile gerçeken insanla san'at adamı arasındaki fark, baba ile bebek yapan arasındaki farktan başka değildir.

Zamanımızda halis san'atın devamsızlaşmasına sebep olan hâdiselerden biri, babası yerine piyasada satış bebekleri insan çocukları yerine görmek istiyenlerin bolluğundandır.

Bu bir, bundan sonra daha başka sebepler de san'atın kalitesini kaybetmesine yol açıyorlar: Bugün san'at da, gercekten bir istihale içindedir. Devrin bütün buhranları san'at üzerinde de tesirlerini göstermektedir.

Dünün hayatına uygun bir san'at insanın vücuduna uygun bir elbise gibi realize edilmişti. Rönesansın halkettiği san'at uzun bir devrin, uzun bir terakümün neticesi olarak kendini "san'at, san'at için formülü,, içine hapsetti.

Ve kemalini orada buldu.

Rönesans ruhu bir ipekböceği gibi kozasını yaptı.

Bir yeni devir, bir yeni hayat içindeyiz, fakat yeni bir estetik bulamadık. Bu ruhla eski san'atın irtibatını kaybettiği yerde sahtekârlar, şarlatanlar, hilekâr gözbağacı gayretle karşımıza çıkıyorlar.

Bu intibaksızlık yüzünden halis (kalp) ı biribirinden ayıramıyoruz. Ve kalp eser halis eseri piyasadan sürüyor. Sanki san'atta da intisap kanunu hükmünü sürmektedir.

Halis san'atın yerini kalp ve mağşuş san'ata terketmesi, hattâ edebiyatın soysuzlaşmasının bir sebebi de edebiyatın halkın malı olduğunu kabul etmek fakat san'atı, kültürü sabahdut zümrelerin malı halinde bırakmaktır.

Halkın seviyesini söyletmiyen, onlara üstün bir seviye veremiyen muhitlerde san'atın kötüleşmesi, soysuzlaşması tabiîdir. San'atı pazara çıkarmak nazariye halinde hiç de kötü değildir. Fakat bunu düşünenlerin bir yandan da pazarın kalitesini yükseltmeğe, fikir ve san'at seviyesini dile getirmeğe mecbur olduklarını aslâ unutmamalıdır.

San'atın geniş kütleye hitap etmesi onun önünden giden bir estetik meş'alesi olmak itibarile manası vardır. Yani ileri bir hareket olarak san'at halkçı olabilir. San'atı mutlaka halkı eğlendiren nevinden bir mata saymak onu hokkabazlar, dalkavuklar, perendebazlar nevinden bir şey saymak olur. Ne halk böyle pasif bir kütledir; ne de halkın san'atı böyle bir oyuncaktır.

San'atın geniş halk kütlesi ile olan teması bugünkü dünyada gerçekten iç bulandıracak bir mahiyettedir. Hem san'atı halka mal ediyoruz hem de halkı kültüre muhtaç olmıyan bir unsur sayıyoruz.

Bugünkü dünyanın san'at bakımından düştüğü tezadın, hakikî sebebi budur. Muasırlarımızın milletlerin kültür seviyesini yükseltmek için sarfettikleri rakamlar gülünç denecek derecededir. San'atı sefaletten kurtarmak için milletleri kültür sefaletinden halâs etmek gerektir.

Balıkçı'ar kongresi

Istanbulaan gidecek âzalar seçildiler

Balıkçılık kongresi salı sabahı on buçukta Ankarada İktisat vekili Bay Celâl Bayar tarafından açılacaktır. Kongreye İstanbuldan Balıkçılar cemiyetinden reis Bay Ahmet ile âzadan Bay Yusuf Yarar, Bay Mehmet Şefik, Bay Remzi Karadeniz balıkçıları namına Hocazade Bay Yakup, İstanbuldan dalyancı Bay Refik Hıfzı, Trabzondan Bay Veysel Çakıroğlu, Erdekten Bay Hamdi, İzmirden Bay Süleyman iştirak edeceklerdir.

Bundan başka İzmir balıkçılar cemiyeti namına kongrede İzmir meb'usu Bay Hamdi Osmanzade, İstanbul Balıkçılar cemiyeti fahrî reisi Kütahya meb'usu Mehmet de bulunacaklardır.

Dün Balıkçılar cemiyetinde yeni idare heyeti seçimi yapılmış, aslî âzalığa Bay Mehmet Remzi, Bay Yusuf Yarar, Bay Hüseyin Ali, Bay Şefik, Bay Hasan Yavaş, yedek âzalıklara da Bay Arif, Bay Sarı Mehmet, Bay Zekeriya, Bay Mahmut, Bay Yakup seçilmişlerdir.

Afgan Hariciye Veziri Ankara'ya gitti

Üç gündür şehrimizde bulunan Afgan hariciye veziri ekselâns Feyz Muhammed Han Afganistanın Ankara elçisi Ekselâns Sultan Ahmet Hanla birlikte dün sabah Toros ekspresile Ankaraya gitmiştir.

Afgan veziri iki üç gün sonra şehrimize dönerek yeniden bir Avrupa seyahatine çıkacaktır.

ŞEHİRDE

Yılbaşı

Tayyare biletleri

Satışa çıkarıldı

1937 senesi yılbaşı piyangosunun planı hazırlanmış, biletler satışa çıkarılmıştır. Yılbaşı piyangosunun en büyük ikramiyesi 500,000 liradır. Bundan başka 200,000, 150,000 yüz bin, yetmiş bin, altmış bin, elli bin, otuz bin, yirmi bin, on beş bin gibi büyük ikramiyelerle 400,000 liralık ve 100,000 liralık iki mükâfat da vardır.

Bu sene yılbaşında 2.715.000 lira dağıtılacaktır.

Kırk bin numaradan mürekkep olan yılbaşı piyangosunun biletleri onda bir ve yirmide birdir. Onda bir biletlerin fiyatı on, yirmide bir biletlerin fiyatı beş liradır.

İkramiyelerin hepsi dolaptan çekildikten sonra dolabın içine yeniden konulacak (9—0) numaraya kadar olan sayılardan çekilecek iki fişin üzerindeki sayılar ne ise bu sayı ile nihayetlenen bütün numaralar amorti alacaklardır.

Amorti onda bir biletler için beş, yirmide bir biletler için iki buçuk liradır.

Nizamettin Âli

ölçüler umum müdürlüğüne getirildi

Türkofiste yeniden bazı tayin ve tebeddüller olmuştur. Bay Mümtaz Ofis İstanbul raportörlüğüne, İstanbul raportörü Bay Faik Ankara müşavirliğine, İstanbul müşavirlerinden Bay Turhan Bombayda yeni ihdas edilen konseyeliğe, Türkofis İstanbul şubesi müdürü Bay Mahmut Londra konseyeliğine, Londra Ticaret konseyi B. Nizamettin Âli ölçüler ve ayarlar umum müdürlüğüne, Roma Ticaret konseyi Bay Suphi Ziya İstanbul Ofis müdürlüğüne, Stokholm konseyi Bay Necmi Türkofis İstanbul şefliğine tayin edilmişlerdir.

Yılan hikâyesi

Haliç temizlenecek

Son günlerde yağan yağmurlar dolayısile Halicin bilhassa Kâğıthane cihetleri fazlasile dolmağa başlamıştır. Zaten senelerdenberi dolmakta olan Halicin, bir müddet sonra tehlikeli bir hal alması göz önünde tutularak belediye Halici temizletmek için yeniden teşebbüslere geçmiş, bu arada bazı firmalarla da temasa başlamıştır.

Yalnız söylendiğine göre bu firmalardan bazıları Haliçten çıkacak eşyanın kendilerine ait olmasını ileri sürmektedirler.

Bir zat Halicin temizlenmesi işi için demiştir ki:

"— Bu mesele yıllardanberi mevzuu bahsolan bir meseledir. Halicin temizlenmesi kolay bir iş değildir. Ancak geniş mikyasta bir tesisatla mümkün olabilir. Evvelce Kâğıthane taraflarında tuğla yapılmakta ve bu tuğlaların toprakları Haliçten çıkarılmakta idi. Fakat bunun bile oraların dolması için tesiri oluyordu. Şimdi bu tuğla imalâtı da azalmıştır. Vakit geçirilmeden temizlemek lâzım. Çünkü her geçen sene zararı arttırmaktadır.,,

Sovyet Başkonsolos Vekili

Sovyet başkonsolos vekili Bay Varte mezunen Moskovaya gitmiştir. Gelinceye kadar işlerine konsolos muavini Bay Kemal Kitabof bakacaktır.

Emniyet Müdürlüğü ahaliyle şiddetli bir mücadeleye başladı

On gün zarfında 150 dilenci toplandı

Fakir ve muhtaç olanlar Düşkün evine, sağlam olanlar da memleketlerine gönderiliyorlar

Emniyet müdürlüğü, iş güç sahiplerini ve halkı her zaman ve her yerde rahatsız eden dilencilerle çok şiddetli bir mücadeleye girişmiştir. Zabıta memurları şehrin her tarafında rast geldikleri dilencileri toplıyarak Emniyet müdürlüğüne sevketmektedirler. Son on gün zarfında 150 den fazla dilenci toplanmıştır. Bunlardan hakikaten fakir ve ihtiyar olanlar Düşkünler Evine gönderilmiş, sağlam olup da münhasıran İstanbula dilenmek için gelenler de memleketlerine gönderilmiştir. Düşkünler Evi müdürlüğü de bu toplanma işine yardım etmektedir.

Emniyet müdürlüğü bundan sonra bir plân dahilinde dilencileri toplıyacak, seyyahların nazarında çok fena bir manzara teşkil eden ve halkı rahatsız eden sağlam adamları ve çocuklu kadınları, çingeneleri ortadan tamamen kaldıracaktır. Toplanma işine hiç ara verilmiyecektir.

Emniyet müdürlüğünün bu mesaisini şükranla karşılarız.

Daimî Sanayi Sergisi

Ticaret Odası Sanayi şubesinin yaptığı bu teşebbüse her sanat şubesi iştirak ediyor

Bir kaç ay önce ticaret odası umumî kâtibi Cevat Nizaminin lüzum göstermesi üzerine açılmış olan ticaret odası sanayi şubesi, az zamanda büyük muvaffakiyetler göstermiştir. Sanayi şubesi, günlük mühim işlerinden başka bir de geniş mikyasta daimî İstanbul sanayi sergisi açmağa teşebbüs etmiştir. İstanbul şehri için büyük bir boşluk olan bu sergi, şube müdürü Hakkı Nezihinin gayreti ile kurulmak üzeredir. Bir çok sanayi fabrikaları, şimdiden sanatlarını gösteren nümuneler göndermeğe başlamışlardır. Bir ay kadar önce teşebbüs edilen bu iş, ticaret mahafilinde umulmıyan bir alâka uyandırmıştır. İnhisar idaresi de bu daimî sergiye geniş mikyasta iştirak etmeğe ve istihsal maddelerinden güzel nümuneler hazırlamağa başlamıştır. Yerli fabrika ve imalâthanelerin hepsi kendi eşya nümunelerini göndermektedirler.

Sergiye gelen nümunelerden bir kısmı

Öğrendiğimize göre sergi için gelen eşyalar tamamlandıktan sonra büyük bir salon tahsis edilecek ve eşyalar burada teşhir edilecektir. Sanayi sergisi bundan sonra bu kadarla kalmıyacak, fabrika ve imalâthanelerin işçi mikdarı, sermayesi, istihsalâtı da grafikler halinde eşyalarla birlikte bulunacak, bu suretle sanayi sergisini gezenler, istedikleri malûmatı kolayca alabileceklerdir.

Ayasofyada telk kat yapan iki Amerikalı

"Amerikan Bizans Enstitüsü" ne yardım edenlerden Amerikalı milyoner Bayan Mur, dün tayyare ile memleketimizden ayrılmıştır. Ayasofya mozayıklarını açmakta olan Amerikalı mozayık mütehassısı profesör Vitmor da ayni tayyare ile gitmiştir.

Antakya hakkında bir konferans

Eminönü Halkevinden:

Evimizin Cağaloğlundaki merkez salonunda 29.11.936 Pazar günü saat (14) de Maltepe Askeri lisesi felsefe muallimi Bay Faik tarafından (Antakya ve İskenderunun coğrafi, ictimaî ve tarihî vaziyeti) üzerinde bir konferans verecektir.

Bu konferans bütün yurttaşlara açıktır.

Avukatlığa yeni bir namzet

Hukuk mezunlarında Orhan Nurullah Arsal, avukat olmak isteğile İstanbul barosuna kaydı için müracaatta bulunmuştur. Kendisi, baroya avukat Ali Kemal Elber 235 ve Mustafa Reşit 379 taraflarından takdim olunmuş, tasdikname usulen adliye dairesindeki baro camekânına asılmıştır. Muayyen müddet gecince, takdim olunanın kaydı yapılacaktır.

HALKIN DİLEKLERİ

Haliç vapurlarında tarife bozukluğu var

Haliç civarı mekteplerine giden talebe ve muallimler söylüyor:

"Sabahları saat sekiz buçukta köprüden kalkıp Eyübe gitmesi lâzım gelen posta bir çok günlerden beri hep saat dokuza on kala kalkıyor. Bu yüzden bir çok muallim ve talebeler de mekteplerine geç kalarak birinci dersi yetişemiyorlar. Kabahat tarifede mi, memurlarda mı, yoksa vapurlarda mı!,,

Bunu gazetemize bildiren muallim ve talebeler Haliç vapurlarının muayyen tarifelere riayet ettirilmeleri ni dilemektedirler.

TÜRK Sineması
Bugün 1 de tenzilâtlı matine
2 büyük film birden

YEŞİL DOMİNO
Fransızca sözlü
DANİELLE DARRİEUX-CHARLES VANEL-Maurice Escande

KALİENTE
(La Muçaça)
DOLORES DEL RİO Fransızca sözlü

İlâveten:
EKLER JURNAL
En son dünya haberleri

Dünya siyasasına
Haftada bir
Toplu bir bakış

Alman — Japon anlaşması:

Haftanın en mühim hadisesi Almanya ile Japonya arasında komünizme karşı alınan müşterek cephedir. Bu maksatla hazırlanan itilâf Berlinde imzalanmıştır.

İtilâfın şekli, zahirde sadece arsıulusal bir tehlike olmak istidadını gösteren komünizm cereyanlarına karşı durmaktır. İki taraf arsıulusal komünizmin faaliyeti hakkında efkârı umumiyeyi aydınlatmak için teşriki mesai edecektir. Her iki taraf dahilde komünizm tehlikesine maruz olan başka memleketleri bu itilâfa iştirake davet eyliyecektir. Gerek memleketleri dahilinde, gerek haricindeki komüuistler faaliyetlerine karşı müşterek tedbirler alacaktır.

Fakat unutmamak lâzımdır ki komünizme karşı cephe birliği Almanya ile Japonyadan evvel İtalya ile Almanya arasında yapılmış ve bu ayın ilk haftasında Berline giden İtalyan hariciye nazırı Kont Ciano ile Alman hariciye nazırı fon Nöyrat arasında hazırlanmıştı. Bu itibarla komünizme karşı olmak kaydile Berlinde yapılan son itilâf hakikatte bir Alman — Japon — İtalyan anlaşmasıdır.

Alman — Japon — İtalyan anlaşmasını mucip olan şey, İspanya hadiseleridir. Bu memlekette rejim meselesi yüzünden çıkan dahilî harp rejim davalarına karışmış olan memleketlerde efkârı umumiyeyi korkutmuştur. Hakikatte iktidar mevkiini almak için şimdiye kadar hiç bir memlekette bu derecede kanlı bir mücadele görülmemişti.

İşte bu vaziyet iptida Almanya ile İtalyanın el birliği etmesine yardım etmiştir. Ancak unutmamalıdır ki, bir taraftan Almanyanın, diğer taraftan İtalyanın kendi millî menfaatleri bakımından Avrupada takip ettikleri başka davalar vardır. Bu davaların bir kısmında İtalya ile Almanya birbirine yakın ise de diğer bir kısmında tamtersi birbirine çok uzaktır. Onun için Alman — İtalyan anlaşmasının komünizme karşı mücadele perdesi altında Rusya alevhinde müşterek bir hareket mahiyetinde olup olmadığı henüz belli değildir.

Sonra Alman — İtalyan anlaşması, Kont Cianonun Berlin ziyareti şeklinde olduğu için bu anlaşmada asıl teşebbüsün Romadan geldiği zannı hasıl olmuştu. Halbuki İtalyan anlaşmasından sonra şimdi bir de Alman — Japon anlaşması oldu Bu da gene Berlinde oldu. Demek ki komünizme karşı mücadele hareketinde asıl teşebbüs Romadan değil, Berlinden gelmektedir. İşte bu vaziyet Alman — Japon anlaşmasının manasına daha ziyade ehemmiyet veren bir manzara almaktadır.

Gizli maksatlar var mı?

Alman — Japon anlaşmasında gizli bir takım başka maksatlar var mıdır?. Varsa İtalya bu maksatlarla alâkalı mıdır? Bu sualler her tarafta zihinleri meşgul ederken Londradan şöyle bir haber geldi:

"Alman — Japon ittifakı yalnız komünizme karşı teşriki mesai ifade etmez. Bu, aynı zamanda Almanyanın Japon ordusunu süratle motörize etmek için yardım edeceğini de gösterir. Bundan başka Almanya Japonyaya harp malzemesi tedariki için kredi açacak demektir.,,

Bu haberin doğruluğu derecesini tayin etmek tabiî zordur. Fakat dikkate alınacak cihet Alman — İtalyan Anlaşmasından sonra Alman — Japon anlaşmasının imzalanmış olması Avrupa havasında her taraftan yeni bir tehlike işareti gibi telâkki edilmiştir. Bu arada Almanya ile İtalya tarafından İspanya asilerinin mesru bir hükûmet olarak tanınmış olması arsıulusal vaziyeti bir kat daha gerginleştirmiştir.

İtalyanın Londra teşebbüsleri:

Geçen hafta İtalya Hariciye nazırı Kont Ciano Peştede Macar devlet adamlarını ziyaret ederken Londrada İtalyan elçisi Grandinin Akdeniz meselesine dair bazı teşebbüslerde bulunduğu bildirilmişti. Aynı zamanda Kont Cianonun Peşteden sonra Londraya gitmesi ihtimalinden bahs olunmuştu. Berlin yolu ile Roma ve Tokyo arasında bir yakınlık başlamış olması İtalyanın Londradaki teşebbüslerini biraz daha manalandırmıştır. Bir rivayete göre, İtalyanın Japonya ile anlaşması meselesi Sovyet Rusyaya karşı bir hareket için değilmiş. Fakat İngiltereyi Akdeniz meselesinde İtalyan tezine ikna etmek için Japonyayı bir vasıta olarak kullanıyormuş. "Şayet İngiltere Akdenizde İtalyayı temin ve tatmin etmez ise Japonya ile birleşirim.,, Diye bir tehdit yapıyormuş.

Tabiî bu türlü rivayetlerin ne dereceye kadar doğru olduğu şimdiden kestirilemez. Ancak Alman — Japon anlaşmasının bir hedefi Japon ordusunu süratle motörize etmek olduğu rivayeti ile İtalyanın bir taraftan Londrada Akdenize ait teşebbüsler yaparken öbür taraftan askerî hazırlık programını bir gün evvel bitirmek için yeni kararlar ve tedbirler alması, bilhassa havaî ve bahrî hazırlıklarına kuvvet vermesi, derhal göze çarpan bir hadisedir..

Amiral Horti Romada:

Haftanın mühim hadiseleri arasında Macaristan Kral naibi Amiral Hortinin Roma ziyareti vardır. Kont Cianonun Viyana kongresi dönüşün de Peşteyi ziyaret etmesi, ondan sonra derhal Amiral Hortinin Romaya gitmesi her tarafta büyük alâka uyandırmıştır. Tokyo Berlin, Viyana, Peşte, Roma merkezleri arasında göze çarpan bu hummalı faaliyetlerin şüphe yok ki müşterek bir hedefi vardır. Onun için her zamandan ziyade arsıulusal siyaset sahasını dikkatle tarassut etmek lâzımgelmektedir.

İhtimalki Amiral Horti, Roma ziyaretini İtalyanın Habeşistandaki fütuhatını tasdik için gitmektedir. İhtimalki aynı zamanda Avusturyada tahta çıkarılmasında Almanya tarafından zorluk gören Habsburgları evvel emirde Peştede Macar kralı yapmak fikri vardır. Bununla beraber, her bir Avrupa meselesi bin bir türlü bağlarla birbirine karışmış olduğundan bu türlü teşebbüslerin başka sahalarda derhal akisler uyandıracağı pek tabiîdir.

İskenderun meselesi:

Fransa tarafından Lübnan ile Suriyeye istiklâl vermek teşebbüsü üzerine Türkiye ile Fransa arasında başlayan İskenderun sancağı meselesi yeni Fransız cevabı ile muayyen bir istikamet almıştır. Bu istikamet şimdiki halde meselenin Milletler Cemiyeti paktı dairesinde tetkikidir. Bu takdire göre sancak meselesi Milletler Cemiyeti konseyinin gelecek şubat toplantısında müzakere edilecek demektir. Onun için şimdiki halde her iki taraf bu müzakereye hazırlanmakla meşgul olacaktır.

Parasız muayene kuponu

Bu kupondan yedisini biriktiren okuyucumuz KURUN doktoruna kendini parasız muayene ettirebilir

Hapishanede bir mahkûm
Başgardiyana sövmekten ceza yedi
Fakat, Başgardiyan usulsuz hareketile bu sövmeye sebep olduğundan verilen ceza, ortadan kaldırıldı!

Dün hapishaneden müddeiumumiliğe getirilen bir mahkûm, meşhut suç davalarına bakan asliye dördüncü ceza hakyerine verilmiş, baş gardiyana vazife ifası sırasında hakaretten duruşması yapılıp bitirilmiştir.

Mahkûm Alinin hapishane asayişini ihlâl edecek hal ve harekette bulunması üzerine, kendisini yola getirmeğe girişen baş gardiyan Şükrüye söydüğü iddia olunuyordu. Mahkûm ise, baş gardiyanın kızıp "Alın bunu, zindana atın,, yollu emir verdiğini ve kendisinin bu arada itilip kakıldığını ortaya atıyor ve "Ben de ondan davacıyım, tahkikat yaparlarken söyledim sonradan istida verebileceğimi söyldiler,, diyordu.

Hakyeri, mahkûmun baş gardiyana sövdüğünü sabit görmüş, kendisini bir ay hapse mahkûm etmiş, fakat bu sövmiye baş gardiyanın usulsüz hareketile sebebiyet verdiği neticesi vardığından, verdiği cezayı ortadan kaldırmıştır.

Ekonomi

Serbest listede bulunan eşyalar

Sanayi Birliği idare heyeti dün akşam toplanmış, kontenjan kalktıktan sonra memlekete (V) listesine tabi olarak girecek derinin serbest listeye alınması için İktisat vekâleti nezdinde teşebbüsatta bulunulmasına karar vermiştir. Dericiler, derinin vekâletin müsaadesile değil, doğrudan doğruya ithal edilebilmesini istemektedirler.

Vekâlet tarafından hazırlanan serbest listeye göre şu eşyalar serbestçe memlekete girebilecektir:

Dondurulmuş veya tahnit edilmiş hayvanat, bu arada hayvan ve insan iskeletleri, gergedan boynuzu, bağa ve mamulâtı, kehribar ve kara kehribar, grafit - Plombojin, pırlanta, Felemenk yakutu, zümrüt, firuze, bakır, mücevherat ve müzeyyenat ve nefis eşya, meskükât, sinema ve fotoğraf film ve peleblollar,. yedkenli kotra ve yat, feshedilecek meraâkibi bahriye, batmış ecnebi vapurlarının denizden çıkarılan ankazı, camcı, macuncu ve sanayide kullanılacak macunlar, sınaî kimyada kullanılan müstahzarat.

Odun ve kömüre nark konacak

Soğukların artması yüzünden bazı kömürcülerin fiyatları yükseltmeleri üzerine belediye harekete geçmiştir. Belediye kömür ve odun fiyatlarına nark koyacak ve narktan fazlaya satanlar, derhal cezalandırılacaklardır.

Tutum Haftası için hazırlık

Bu yıl yapılacak olan ulusal ekonomi ve tutum haftasının programını tesbit etmek üzere önümüzdeki pazartesi günü C. H. P. si salonunda bir toplantı yapılacaktır.

Geçmiş Kurunlar

28 Teşrinisani 921

GÜZEL ADANAMIZ

Güzel Adanamız uzun bir iftiraktan sonra bugün tekrar anavatana kavuşuyor. Bu sabah şafakla beraber Adanaya girecek olan Türk kıtaatı ve Türk memurini şanlı bayrağımızı yeniden Adana âfakında dalgalandıracak ve Adanada Türk idaresi tekrar ifayi vazifeye başlıyacaktır.

Adanamızın tahliyesi Türk - Fransız itilâfının bir neticesi olduğu malûmdur.

Eğlenceli köşe

Garip bir murabba

Dünkü meselenin halli

Birinci murabba içinden (2) ikinci murabbadan (3) ile (5), dördüncüden (7) ile (9). dördüncüden (6) rakamları çizilecek olursa geriye şunlar kalır:

18	1
1	18

O vakit bu şekli alt üst ediniz ve ondan sonra ufki ve şakuli olarak rakamları okuyunuz.

Ağaç davası!
Komşu, komşusunun bahçesindeki ağaçları kesmek en beraet etti

Bakırköyünde Naciyenin bahçesindeki ağaçları kesmek suretile tahrip suçunu işlediği iddia olunan Naciyenin bahçe komşusu Mehmet aleyhindeki dava, dün asliye üçüncü cezada bitirilmiştir.

Naciye, davasını şöyle anlatıyordu:

— Biz bununla bahçe komşusuyuz. Ben, evimi başka birisine kiraya vermiştim. Orada oturmuyordum. İşte bu sırada, bu benim bahçemdeki asma, vişne, elma, zerdalı, erik fidanlarını kesmiş. Hem bu kadarla kalmamış; benim behçeme, fidanların yerine duvar da örmüş. Sonra öndeki bahçeden öteye bir kuyu açmak için de yol açmış. Davacıyım!

Komşu Mehmet, komşusu Naciyenin ne toprağına tecavüz ettiğini, ne de fidan veya ağaçlarını kestiğini söyledi.

İki şahit dinlenildi: Barıt fabrikasında çalışan İbrahimle çimento fabrikasında çalışan Zülfi. Bunlar, tecavüzden, ve tahripten falan haberleri olmadığı yolunda şahitlik ettiler.

Müddeiumumî muavini Kâmil, davanın mevzuunun hukukî mahiyette bulunduğunu, davacının hukuk mahkemesine müracaatta muhtar olduğunu kaydederek, tahrip suçunun sabit olmadığı noktasından, beraet kararı istedi.

Heyeti teşkil eden Necip Nadir, Burhanettin ve Tahir, bu isteğe uygun olarak karar verdiler: Tahripten beraet!

İSTANBUL BELEDİYESİ
Şehir Tiyatrosu
Tepebaşı Dram kısmı
Bu akşam saat 20,30 da
BÜYÜK HALA
Fransız Tiyatrosu Operet Kısmı
Bugün saat 14 de Çocuk Tiyatrosu *FATMACIK* ve akşam saat 20,30 da *MASKARA*

ŞEHZADEBAŞI FERAH SİNEMASINDA
Büyük Türk illüzyonisti ve Manyetizmacısı
Pr. Zati Sungu
Her gün fevkalâde bir programle temsillerine devam ediyor

TAKSİMDE - MAKSİM VARYETE TİYATROSUNDA
Bugün matine 16 da ve akşam 21 de
ZOZO DALMAS ve TOMAKOS'LA PİPİÇA
Yeniden tenorun iştirakile başlıyor
talebeye tenzilât
Biletler: 40, 60. Hususi: 100
Yerlerinizi ayırtınız. Telefon: 42635

İPEK Sinemasının sayın halkından gördüğü emsalsiz rağbete bir şükran karşılığı olmak üzere BUGÜN matinelerden başlayarak
2 Büyük ve Türkçe Sözlü Film Birden
MEÇHUL ASKER
Türkçe Sözlü Yegâne Hakiki Harp Filmi
Dünya harbinde garp cephesi - En kanlı muharebeler Çanakkale harbi - İstiklâl harbi ve
LOREL HARDI
Türkçe Sözlü Büyük Komedi
KAN KARDEŞLERİ
Dünkü matinelerden itibaren İPEK Sinemasında

TEPEBAŞI GARDENİ
2 kânunuevvel önümüzdeki Çarşamba akşamı
MİLTON'dan sonra diğer bir sinema artisti
Meşhur KUKARAÇA'yı yaratan
LU PERKİNS'i
Bizzat sahnede takdim edecek ve repertuvarının en güzel şarkılarını dinletecektir.
Dikkat LU PERKİNS'in numaraları müddetince fiatlarda hiçbir zammiyat yapılmıyacaktır.

Anasını Gör Kızını Al

Roman Yazan: *Sermet Muhtar Alus* *No.30*

Küçük Kumru

Doğrusu lâzımsa, Cemaziyülevvelinden elini ayağını çekmiş, durulmuş, evine barkına yar gibi görünen bir kimsecik olmuştu... Bazı akşamlar, öteberi nevale almak bahanesile Asmaaltına iner, Balıkpazarına uğrayıp ayak üstü dört beş tek çakıştırır, azmsadığı zamanlarda Tavukpazarına vurup orada da bir kaç parlattıktan sonra Süleymaniyede, Kayserili Ahmetpaşa sokağındaki evine dönerdi.

Vilâyet defterdarlıklarında seneler ce gezmiş, bir iki yıldır memuriyetin den mazul, her gün Maliye nezaretine uğramakla ve vazife kollamkla meşgul, Ulâ sanîsi rütbeli, haccülharemeyn bir zatı serifin damadıydı.

Her gün, balık yağı içen fakrüddeme müptelâ karısı başında ekşimişti. 7 ve dört yaşında iki sıska çocuğuna da (Kina Laroş) yetiştirsin dursun...

Şahap Beye kâğıt kavaflarının işi hiç düşmez gibiydi...

Eda, onunla ilk karşılaştığı gün, herifcağızın benzinin attığını, ellerinin titrediğini, vücudunun sendelediğini, apayan görmüştü..

Ve o günden sonra, lüzumlu lüzumsuz, onun kalem odasına damlamağa başlamıştı.

Şahap Bey, Edaya lâf söyliyecekken şaşkın şapalaklaşıyor, nefesi kesiliyor, burnundan soluyordu. Hemencecik, odacıya sesleniyordu:

— Aman İdris ağacığım, bana bir bardak su!

Su getirilir getirilmez, bir yudumu zorzoruna içiyor, soluğu tutulmuşcasına elini kalbinin üstüne koyup tıkanır gibi oluyor, bardağı koyacak yeri şaşırıyordu.

Her nedense Eda, bu adama müthiş bir zaaf duyuyordu. Pek genç kızların ve kadınların, ter bıyık civanlardan hoşlanmadığı da aşikârdır.

Bilmem hangi Avrupalı şu formülü koymuş:

15 yaşındaki kız veya delikanlı, 45 yaşındaki erkekten veya hatundan, 20 sinde olanlar, 40 mdakilerden, 30 unda bulunanlar da; atbaşı ve yaş başı beraber olanlardan hoşlanırmış.. Yani iki tarafın yaşları mecmuu 60 olacak..

Eda, bir müddetlerdir Maliyeye her taşınışında, Şahap Beyin Bedelât kalemine başvuruyor, ya bir evrak, ya da bir numara soruyor, biçareyi çileden çıkarıyordu.

Kemankaşın da başına gelecek gelmişti. Edaya âşık olup çıkmıştı... Yanıp tutuşuyordu... Kahbeyi ilk gördüğü gündenberi, kaç yıllık evini barkını, çoluğunu çocuğunu gözü görmez olmuştu.

. . . . . .

Eda, o düşünceli günü, Mercan yokuşundaki işkembeci dükkânından çıkar çıkmaz, Beyazıt meydanına geldi... Alaturka saat bir.

Meydan kalabalık ama göze görünecekler, Maliye memurları, falanlar, feşmekânlar ortada yok... Lâakal bir, bir buçuk saat vakit geciktirmek lâzım.

Kâğıtçılar ve mürekkepçiler önünden Veznecilere doğru yürüdü. O zamanlar, Mısırlı Zeynep Hanım konağının yanları, karşıları bütün fermeneciler; esnafa, bilhassa Rumelilere camadan, potur diken terziler...

Eda, buraları geçti; Direklerarasına yollandı. Şehzade camisi muvakkıthanesinin saatine baktı:

Vakit geçmiyor da geçmiyor. Bir buçuğa beş var.

Osman baba türbesinin karşısından karşıya saptı. Vefaya doğru yürüdü.. Meşhur bozacıda bir salep içti... Medresenin yanındaki üstü kemerli dap daracık yoldan Şehzade camisinin meydanına çıktı...

Günlerden salı olduğu için pazar kurulmuş. Ortalık bin bir ayak Eda dolaşıyor ama aklında hep şehzadeler, hünkâr damatları, paşalar.. Fakat, en ziyade Kemankaş Şahap Bey.

Nihayet vakit gelmişti. Beyazıta koştu. Maliyeye daldı. Doğru Kemankaşın odası..

Ne denir buna?.. Tazeciğin kalbi ona karşı zayıf. Bu hesap gönül hesabıdır. Artık lâmı cımı yoktur bu ihanenin...

O güne kadar, Şahap Beyle bu kadar güler yüzlü ve mürvetkâr bulunmamıştı.. Odasında olduğunu anlar anlamaz, içeri girdi; kendisini, sere serpe bir sandalya üstüne attı...

Bereket versin, odada bunak bir mukayyitten başka kimse yok.

Edanın kararı karar:

Şehzadeler, vezirler, paşalar, mirasyediler ziyade olsun... Ayıp değil a, Kemankaştan hoşlanıyor... Bu hengâmelerde sevmek de şart... O, sevebilirse ancak Kemankaşı sevebilir.

Gözleri süzülerek, dapdaracık feracesinin göğsü inip kalkarak, perişan bir vaziyette sandalyaya geçti... Ha bayıldı, ha bayılacak...

Şahap Bey, dedik a, kalbigâhından vurgun. Edanın böyle bitap ve bimecal halde, sandalya üstünekendisini atışı, çantasından boyuna kral suyu çıkarıp koklayışı, şakaklarına, göğsüne, bileklerine sürüşü, Şahabı çılgına döndürmüştü.

Kalem odasında bir o, bir de bunak mukayyit var... Sakallı, bilerek, ihtimal ki de farkında olmıyarak, horultuda.

Kemankaş, helecanla sordu:

— Pek telâşlısın elmasın, ne var?..

Şahap Bey, malın gözlerinden ve eski çapkınlardan... İçi oynamada ve fırsat kollamada... İşi şakaya boğuyor ve yavaşçacık mahut şarkıyı tutturuyordu:

Serta kadem, ey pembe ten.
Mecburun oldum, işte ben.
Lûtfeyle gel, ey gül beden
Virâne gönlüm, eyle şen.

Eda, kızdı:

— Rica ederim kâfi; susun allahınızı severseniz... Ben kan kusuyorum, siz şarkı söylüyorsunuz..

Başını, oturduğu sandalyanın üstünde, arkaya sarkıttı. Göğsünü yukarı çıkara çıkara, vücudunu arkaya gere gere, gözlerini araladı... Süzük bir göz kırptı:

— Dışarı gel!.. der gibi bir ifade...

Şahap, o kadar alıklaşmış ki hâlâ işareti anlıyamamada... Eda:

— Odadan çıkar mısınız?.. dedi.

Şahap, bunak mukayyidi işaret ediyordu:

— Beis yok, söyle cicim. Herif uykuda...

Eda, kaşlarını kaldırdı:

— Olmaz. Dışarıda bir kenara gidelim... Size pek mühim bir lâfım var!..

Kalem odasından çıktılar... Etraf tenhaydı. Koridorun kuytu bir tarafına doğru yürüdüler...

Eda, artık kendini tutamayıp, Şahabın koluna asılarak, birdenbire:

— Ben sizi seviyorum... Hem de nasıl, çıldırasıya... demez mi?..

(Arkası var)

En zeki 10 hayvan

Birinci derecede Şampanze geliyor; kediler de sondan birinci oldular.,

Hayatının 32 senesini hayvanlar arasında geçiren Nevyork hayvanat bahçesi müdürü Dr. Brair:

— Ben bütün hayvanların düşündüklerine hükmediyorum. Diyor.

Doktora göre, hayvanların düşünce kuvvetleri bazan çok büyüktür. Bundan başka. diğer hassaları bizimkinden kuvvetlidir. Meselâ arı, insan gözünün göremediği ultra violet ışıkları görür; köpek bizim duymadığımız kokuları duyar.

Hayvanların sevgi, memnuniyet, kıskançlık, hiddet hisleri gösterdiklerini hepimiz biliriz. Bu hallerde hayvanların da aklından insanların düşünceleri gibi düşünceler geçtiğinden şüphe edebilir miyiz?

Gene Dr. Brair'e göre, dünyanın düşünce, hatıra ve taklit kabiliyeti itibarile en zeki on hayvanı derece sırasile şunlardır:

1 — Şampanze. 2 — Orangotan. 3 — Fil. 4 — Goril. 5 — Köpek. 6 — Kunduz. 7 — At. 8 — Deniz arslanı. 9 — Ayı. 10 — Kedi.

Doktorun şampanze maymununu birinci derecede zeki bir hayvan saymakta hakkı vardır. Çünkü şampanze, eğer köpek gibi binlerce seneden beri insanla beraber büyümüş olsaydı bugün daha fazla zeki bir hayvan olurdu. Köpekte öğrenmek kabiliyeti vardır. Şampanzede de aynı derecededir. Masaya oturup çatalla bıçakla, 8 yaşındaki bir çocuk gibi yemek yiyen şampanzeler az değildir. Hattâ bir şampanze makinede dikiş dikmeğe bile alıştırılmıştır.

HAYVANLAR BAHÇESİNDE BİR VAKA

Hayvanat bahçesinde geçen şu vaka şampanzenin ne kadar zeki olduğunu gösterir:

Elinin uzanamıyacağı bir yerde muz gören hayvan yerden bir değnek alıyor, muzu onunla düşürmek istiyor. Fakat değnek elinden düşüyor ve çok uzağa gidiyor. O zaman başka bir değnek alıyor. Onunla meyvayı düşürüyor.

Başka bir gün, gene yüksekte bir muz görünce onu elile tutmağa çabalamıyor, değnek arıyor. Değnek te bulamayınca yerine dönüp oturuyor. Düşünceli düşünceli duruyor. Sonra birdenbire kalkıyor, kafesinin bir köşesine gidiyor. Bir tahta sandık alıyor. Onun üzerine çıkıyor ve muzu koparıyor.

Tecrübeyi ilerletmek için muzu daha yükseğe asıyorlar O zaman şampanze sandığın üstüne bir sandık daha koyuyor. Muz biraz daha yükseğe kaldırılınca bir sandık daha koyuyor. Bu suretle bir kule yapıyor, nihayet muzu koparıyor.

Dr. Braire bu misalden sonra, âlet kullanmak ve vasıta yaratmak kabiliyetinin insana benziyen maymunlarda görüldüğünü ilâve etmektedir.

BİR HİKÂYE DAHA

Hayvanat bahçesinden bir başka hikâye:

Zekâsı ile akıllara hayret veren meşhur orangotan Dohong bir gün hava almak için dışarı çıkmıştı. Bekçiler, o yokken, kafesine, içinde bir muz bulunan bir metre kadar uzunluğunda bir demir boru koyuyorlar. Dohong kafesine dönünce muzun kokusunu alıyor. Meyvayı borudan eli ile tutup çıkarmak istiyor, çıkaramıyor. O zaman kafesin içinde dolaşıyor. Nihayet bir köşede bir yığın saz buluyor. Biraz daha uzakta da ucunda bıçak gibi keskin ağızlı bir demir olan bir sopa görüyor. Sopanın diğer ucu çok kalındır, boruya girmez. Sivri ucu da meyvayı delecek. Ne yapsın? Düşünüyor ve buluyor:

Sazları bıçağın üzerine sarıyor, boruya sokuyor. Meyvayı çıkarıyor, bıçakla soyuyor, yiyor!

Bütün bunlar 20 dakika içinde olmuştur. Fakat bu tecrübeyi tekrar ettirdikleri zaman bunu bir iki dakika içinde yapmağa başlıyor.

GORİLİ DAHA YAKINDAN TANISAYDIK

Dr. Birair, orangotanı ikinci yaptıktan sonra şöyle diyor:

"Eğer gorili daha yakından tanımış olsaydık belki oda üçüncü olurdu. Fakat bu hayvan esaret hayatına çok dayanamıyor, ölüyor. Elimizde kaldığı kısa müddet içinde yaptığımız tecrübeler iyi netice vermiştir. Onda da, öğrenme kabiliyetinin kuvvetli olduğu görülmüştür.„

Alınan neticelerin kifayetsizliği yüzünden gorili dördüncü yapan Doktor, zekâ imtihanında üçüncülüğü file veriyor.

(Sonu: Sa. 7 Sü. 4)

Acaba ikizler mi?

Birbirlerine bu kadar benziyen ve bu kadar eş giyinen iki kıza nadir rastlanır. Bir tanesinin etekliğine, saçının dalgasına bakınız.. Öteki kızınkilere ne kadar benziyor. Fakat iyice bakalım; sakın bir ayna olmasın? Evet. hem de öyle..

Gezintiler:

Kar yağarken

S. Gezgin

Bir kaç eski dostla, uzun bir dertleşmeden dönüyordum. Gençliğimizin en canlı, en kaynak çağını beraber geçirdiğimiz için, biribirimize pek yakınız. Yıllar devrildikçe, gönüllerimizin bağı, bir kat daha kuvvetlenir. Vakit vakit böyle toplanır, konuşuruz. O gün, ben çok yorgundum. Başka başka işlerle uğraşmış, didinmiştim. Bütün vücudumda bir halsizlik duyuyordum. İşte bu sebeplerle, toplantıda acı konuşmuş, talihimi yermiştim.

Geç vakit sokağa çıkınca, ortalığı kar kaplamış buldum. Keskin bir karayel esiyordu. Baltomun yakalarını kaldırdım. Ensemi büzdüm. Rüzgârı göğüsliyerek yollandım. Bizim sokağın derdi hiç bitmez. Yaraları sık sık açılan şekerliler gibi, her gün bir başka tarafı deşilir. Bugün de terkos borularını değiştirmek için boydan boya açmışlar. Kaldırım taşları, kum tepeleri, su birikintileri ve çamurlar arasında bir cambaz dikkatile yürüyorum.

Karanlık bir köşede büyük bir ateş kızıllığı göze çarpıyor. İlkin sandım, ki arabalarla yolculara işaret olsun diye bir fenere kırmızı kâğıt sararak asmışlar. Fakat yaklaşınca, yanıldığımı anladım. Hayır, bu gerçekten ateşti. Büyük ajurlu bir maltız, demir bir sehpanın ortasındaki çengele asılmıştı. Yanıbaşında paltosuz, kürksüz hattâ pardesüsüz bir adam vardı. Kirli bir paçavra ile sarılı başı göğsüne düşmüş, ellerini, koltuklarının eldivenlerine geçirmişti. Kar yağıyor, dizlerinde, omuzlarında, tepesinde birikiyor ve sonra mangalın sıcağile eriyerek, vücudu için kardan daha tehlikeli bir şey oluyordu.

Durduğumu sezince kafasını kaldırdı. Uyuşan kollarını oğuşturdu..

— Burada ne bekliyorsun?

Dedim. Karanlıkta bir yığını göstererek:

— Bunları!

Dedi. Dikkat edince, gördüm. Bir kazma kürek tepesi.

Benim de ömrümde daha doğrusu hepimizin hayatında böyle geceler vardır. Fakat ya bir av deliliği, ya bir cephe vazifesi olarak. Kırk yılımızda ancak bir kaç gün, bir iki gece tutan bu zorlukları zaman zaman anar, "Nasıl bir zatürrie" ye uğrayıp ölmedik diye şaşarız. İşte bu zavallının ömrü hep cephe geçiyor. Buna inandıktan sonra, bir saat önce sıcak bir salonda, güzel kokulu çay bardaklarının arasında etmiş olduğum şikâyetleri düşünüp utandım.

Yeni kitaplar

Muhteşem Süleyman ve Malta muhasarası

Yazan Ibrahim Haldun

Şimdi, vaki gecikmelerden ve bu hakir kalenin mucip olduğu zayiattan hiddetlenen ve sabırsızlanan Mustafa Paşa, umumi bir hücum emretti. Yeniçeri ve sipahi "orta" ları, burnun müntehasında bulunan kaleye, bir çığ gibi hücum için, siperlerinin arkasında toplandılar; birdenbire, uzakta, Türk kadırgalarının alevler saçan topları, bir anafor gibi Malta kıyılarını yalamağa başladılar; hepsi de mücerrep atıcı olan 4.000 silâhşör Türk istihkâmlarının siperleri boyunca dizildiler, her atışları bir kişi öldürüyordu; şimdi bu bataryalar Marsa - Müscet geçidini büyük Marsa limanına bağlıyan dili boydan boya kaplıyordu; L Valette, artık imdat kuvveti göndermek ümidini besliyemezdi, çünkü ilk hatıralarını gören Osmanlılar şimdi Marse limanını toplarının ateşi altında tutuyorlardı; lâkin Türkler acı bir felâkete uğradılar: Bir top mermisi, istihkâm askerlerine talimat vermekte olan Turgut reisin bulunduğu yerin yakınındaki bir kayaya isabet etti ve bir taş parçası Turgudu başından yaraladı, Turgut Reis kanlar içinde kaldı. Cerrahlar yere düşen Turgutun üzerine koştular ve, heyhat, şehit olduğunu söylediler. Mustafa Paşa, cesedi kaputu ile örttü, Saint - Ange istihkâmının toplarına hedef olan askerlerini teşci etti ve hücum emrini verdi.

Saint - Ange'in harabeleri içinde, herşeyi göze almış olan şövalyelerin her biri üç neferi idare ediyordu; hâlen ayakta durabilen yaralılar zayıf müdafaa hatlarına kadar sokularak, su ve mühimmat taşıyorlardı. Muhasırların üzerine bir humbara ve çanak çömlek yağmuru yağamağa başladı Humbaralar bir yıldırım tarakasile parlıyor, parçaları kükürde batırılmış iplerden, muhteriyatları nişadından, kükürtten, kâfurdan, reçineden ve ziftten mürekkep. Bunların hepsi yaralara yapışan ve eti kemiğe kadar kemiren maddelerdir. Şövalyeler muhasırların yüzüne kızgın mızraklar, içi kolay tutuşur maddelerle dolu üstüvaneler atıyorlar; zifte batırılıp aykılmış ipler sarılı çenberler de Türkler üzerine fırlatılıyor, bunların her isabeti iki üç kurban vermekten hali kalmıyor.

Hücum kıtalarının kıymeti havsalaya sığmaz, Osmanlılar hiç bıkıp usanmadan muttasıl hücum ediyorlar ve kalenin iki yanından birden tırmanmağa savaşıyorlar. İnsan salkımlarının sarktığı merdivenleri "Hospitaliye,, ler duvarlardan uzağa itiyorlar; boşluk içinde bir an müvazene ile sallanan bu salkımlar sonra kayalar üzerine yıkılarak hurdehaş oluyorlar. "Deli,, lerden bir müfreze, fırsat bularak, tabyaların zirvesine kadar varmıştı ki Saint - Ange kalesi bu müfrezeyi yanlardan top ateşi altına aldı. Harp gailesi dört gündenberi devam ediyordu. O sırada bir yüzücü kaleden çıkarak, körfezi yüze yüze geçti ve La Valette'e vararak erzak ve mühimmatın tükenmek üzere olduğunu, Saint - Elme'in de artık takatı kalmadığını haber verdi; Granmetr, gecenin karanlığından istifade ederek, erzak ve mühimmat ile dolu bir takım gemileri limandan geçirmeğe muvaffak oldu ve nihayet garnizona kaleyi terketmek müsaadesini verdi; fakat vakit çoktan geçmişti; Türk bataryaları kalenin etraf ve civarını müdafaa ediyorlardı,

Muhafızlardan hayatta kalan pek az timsenin hali çok fenadır; Türklerin zayiatı daha ziyadedir; lâkin saflarındaki boşluklar doldurulmuştu; yarın hücum edecek kıtalar taptaze olacaktır.

Şövalyelerin o zamana kadar mukavemet edebilmeleri, tabyalarının kısmen oyulmuş kayalar içinde bulunmasından ve bu suretle Türk lğımlarının onları tahrip edememesindendir: fakat hepsi biliyorlar ki yakında yapılacak hücum Saint - Elme'in ölümünü görecektir.

Gece yarısı, 22 haziran 1565. Saint-Elme'in hasara uğramış kilisesinde şövalyelerle askerleri toplanmışlar: Hâleti nezide olanlara yapılması mutad olan dinî merasimi yekdiğerine yapıyorlar, ve, "ruhlarını Allaha emanet ederek, cisimlerini İsa yoluna feda etmeğe hazırlanıyorlar,,. Mihrapta yanan mumların titrek ışıkları hazin bir manzarayı aydınlatıyor: Bunlar artık birer muharip değil; belki ayakta duramıyacak hale gelmiş birer iskelet, soluk birer tayftırlar; denilebilir ki kendi ruhlarının istirahati için son kıddas âyinini yerine getirmek üzere ölüler bir araya toplanmışlar. Bir kılıç şakırtısı arasıra bu ulvî dua sözlerini takti ediyor; bazan, sükût anlarında, açık bir yaranın kanı sessizce sızıyor ve mutekitlerden birinin ayakları altında kırmızı bir leke teşkil ediyor. Âyin bittikten sonra Saint - Elme'in son müdafileri, ruhları tam bir huzur ve sükûn içinde olduğu halde, kiliseden sürüklenip çıkarak herkes nöbet yerine kavuştu.

Türkler fecirle beraber hücuma başladılar: Korkunç bir hücum. Hemen hepsi de yaralı olan altmış kişi Türkleri geri atıyorlar; ancak müdafiler toplarının gürlediği tepeyi terkediyorlar; Mustafa Paşa da Yeniçerilerle hemen işgal ediveriyor; artık bu, son hücumdur.

Hospitaliyeler arasında bazıları o kadar zayıftırlar ki hücum sademelerini karşılamak için ayakta duramıyorlar; adam sırtında gediklere gide rek, gene başkalarının yardımile mevkilerine geçiyorlar. Misli bulunmaz bir cesaretle mütehalli olan bu adamlar, kılıç elde, o mevkiden düşmanı karşılıyorlar. Deniz gibi kabaran Türk akını muzafferane bir haykırışla küçük kaleyi kaplıyor; ordugâh yok, beyaz haçlı bayrak sapından koparılmıştır; Maltalılardan bazıları yüzerek kaçıyorlar, diğer bazıları, kürek mahkûmu olmak üzere, alıkonuluyor; fakat Türk rahmü şafkati burada nihayet buluyor: Vahşî Mustafa Paşa şövalyelerin kellelerini, Saint - Ange kalesinin karşısında, mızraklara dikiyor, cesetler haçvarî tahtalara bağlanmış; Hıristiyanların bu sembolü cesetler üzerinde birer kanlı ceriha ile resmedilmiştir; bu suretle, zavallı Hospitaliyelerin bakiyesi, limanda suların keyfine tebaan sürüklenip gidiyorlar. La Valette bulunduğu hücrede bu hurdehaş olan cesetleri toplayıp, rahmü şafkatle gömüyor, topları da - aynı zamanda - Türk mezalimine cevap olan dehşetengiz mermilerini kusuyorlar: Bu toplar Osmanlı esirlerinin kellelerile doldurulmuştur...

Çadırında yaralı olarak haleti nezide yatan Turgut reise Saint - Elmein zaptı haber verildi: Yiğit korsan gülümsedi ve sonra son nefesini verdi.

Türkler küçük tabyanın sukûtunu ve bin beşyüz müdafiinin akıbetini sekiz bin ölü ile ödediler; Mustafa Paşa Saint - Ange kalesinin istihkâmlarına bakarak, kaşlarını çattı ve şu endişnâk sözleri mırıldandı: "Oğlu bu kadar külfetle alınınca babası bize kaça mal olacak acaba?...,,

Sultan Süleyman, İstanbulda, sabırsızlanıyor, fakat pek kuvvetli enerjisi zayıflamıyor ve hattâ denizlerin maverasından, kıtaatı teşci bile ediyordu. Bu uzak, fakat müessir teşvik üzerine askerlerdeki galebe arzusu yeniden canlanıyor ve Mustafa Paşa ne pahasına olursa olsun muvaffak olmak kararını veriyordu. La Valette Türkler tarafından teklif olunan teslim şartlarını istihfafla reddedince Osmanlı ordusu kumandanı bataryalarını Maltanın muhtelif tepelerine, çoktanberi kullanılmamış olan bu elverişli yerlere yerleştirdi; şimdi düşman topçuları - muhafızları yukarıdan yağan ateş yağmurundan kaçmak istiyen ve bunun için yerlere sokulan - kaleleri sarıyor ve sarsıyordu.

(Arkası var)

BU GÜNKÜ RADYO PROGRAMI

ÖĞLE NEŞRİYATI:

Saat 12,30 Plâkla Türk musikisi. 12,50 Havadis. 13,05 Plâkla hafif müzik. 13,25—14,00 Muhtelif plâk neşriyatı.

AKŞAM NEŞRİYATI:

Saat 18,30 Plâkla dans musikisi. 19,30 Diyalog: Bedia ve Vasfi Rıza tarafından 20,00 Saz heyeti. 20,30 Cemal Kâmil ve arkadaşları tarafından Türk musikisi ve halk şarkıları. 21,00 Orkestra:

1 — Mendelsohn: (Yurda dönüş) uvertür.
2 — Tchaikovsky: (Balet Dornroschen).
3 — Jean Sibelius: (Finlandiya) fantezi senfonik.
4 — Labitzky: (Çiftçi kızın rüyası).
5 — Bortkievicz: (Gavotte—Caprice).
6 — Lecoque: (Girof—Girofla) dan parçalar.

Saat 22,00 Plâkla sololar. 22,30 Ajans ve borsa haberleri. 23.00 Son.

BORSA

27 10 936

Hizalarında yıldız işaretli olanlar üzerinde muamele görenlerdir Rakamlar saat 12 de kapanış satış fiyatları dır

PARALAR

* Sterlin	613.	* Şilin Avusturya	22 50
* Dolar	126 —	* Mark	26.—
* Frank	116 —	* Zloti	20 50
* Liret	18.—	* Pengo	28 —
* Belçika Fr.	85.—	* Ley	14.—
* Drahmi	25 —	* Dinar	50.—
* İsviçre Fr.	580.—	Yen	—
* Leva	28.—	* Kron İsveç	32 —
* Florin	66.—	* Altın	998 —
* Kron Çek.	80 —	* Banknot	942
Pezeta	—		

ÇEKLER

* Londra	616. -	* Viyana	4 26 2
* Nevyork	0,796	* Madrid	7 42 70
* Paris	17 07	* Berlin	1 97 61
* Milano	16. 02	* Varşova	4 21 5
* Brüksel	4 60 3	* Budapeşte	4 3 5
* Atina	89 122	* Bükreş	1 86 6
* Cenevre	3 45	* Belgrad	84 497
* Sofya	61.935	* Yokohama	2 77 75
* Amsterdam	1 46 4	* Moskova	25 75
* Prag	22 4525	* Stokholm	3 1485

ESHAM

İş Bankası	10 00	Tramvay	8,00
Anadolu	25.5	Çimento	18,2
Reji	2 0	Unyon Del.	0 00
Şir. Hayriy	— 00	Şark Del.	0 00
Merkez Bank	87.—	Balya	,00
U. Sigorta	0	Şark m. ecza	0 00
Ponomonb	9 45	Telefon	,00

İstikrazlar

* 1933 T.Bor	22 625
* " " II	21 15
" " III	22.—
İstik.Dahili	9 45
* Ergani İstik	96.50
1928 A M	— —
S. Erzurum	10 25

Tahviller

Elektrik	—.—
Tramvay	81,70
Rıhtım	4,05
* Anadolu I	41 2
* Anadolu II	41 2
Anadolu III	41.10
* Mümessil A	41.65

Zahire satışı

İstanbul ticaret ve zahire borsasında dün muamele gören (kilo) maddeleri:

Nevi:	Kş. P. En az	Kş. P. En çok
Buğday (yumuşak)	5,27	6
" (sert)	5,20	5,30
Arpa Anadol	4,2,5	4,9
Kuşyemi	11,20	12
Keten tohumu	8,27,5	
Susam	15,5	
İç ceviz	41	46
Yapak Anadol	50	52
" Trakya	69	

Halk Bilgisi haberleri

Eminönü Halkevi dil, tarih ve edebiyat şubesi tarafından her ay çıkarılmakta olan Halk bilgisi haberleri mecmuasının (61) inci nüshası da çıkmıştır.

Bütün tarihçilere, ve edebiyatçılarla dilcilere bilhassa tavsiye ederiz.

KONSER

Kadıköy Halkevinden:

1 Birinci kânun 936 salı akşamı saat 21 de Evimiz Koral heyeti tarafından Kuşdili sinemasında bir konser verilecektir. Davetiyeler idareden dağıtılmaktadır.

DOKTOR

Hüseyin Usman

Sabık Haseki hastahanesi dahiliye mütehassısı muayenehanesi: Lâleli Lûtuf apartımanı. Saat 4—7 ye kadar.

Tefrika : 3

ELISO

Aleksandr Kazbek'ten

Türkçeye çeviren:

NIYAZI AHMET

— Büyük Allahım diye.. ellerini açtı. Sana minnettarım.. son hediyeni benden esirgemiyorsun..

Bu esnada baba kızın arkalarında bir çıtırdı oldu. İkisi birden dkndüler. Gelen, Dağlı elbiseli ve omuzunda tüfeği olan bir gençti. İhtiyarı selâmladı ve silâhını omuzundan indirdi.

Eliso'nun yüzü kıpkızıl kesilmişti. İhtiyar, yabancı olduğunu anladığı misafirine çadırını göstererek:

— Buyurun, dedı. Sizi pek iyi ağırlıyamıyacağım. Fakat ne varsa..

Genç:

— Çeçenlerin çok misafir sever oldukları her yerde söylenir. Teşekkür ederim. Yemeğe ihtiyacım yok..

— Yolcu yemeğini hazır bulundurmalıdır. Şimdi toksan acıkırsın.. Ekmek vereyim..

— Ben Anzora Çeribaşısını arıyorum. Bana onu gösterin kâfidir.

İhtiyar, hayretle:

— Anzora mı?. Anzora benim, fakat seni tanımıyorum.

Genç:

— Anzora... diye haykırarak yaklaştı. Allahım Eliso nerede, burada mı?. diye haykırdı, sonra ilâve etti:

— Ne var, ne oluyor?. Hazırlanmışsınız?..

— Gidiyoruz!.

— Nereye?.

— İstanbula

Genç, şaşkın bir halde:

— İstanbul, İstanbul.. ne taraftadır bu İstanbul.. Fakat niçin gidiyorsunuz. Ya ben ne yapacağım?

Etrafına bakınmağa başladı. Arkasını çevirmiş ve başını eğmiş bir halde duran Eliso'yu gördü.

— Eliso.. diye haykırdı. Sen demi?

Eliso, cevap veremiyordu. Gen, tekrar sordu:

— Sen de mi gidiyorsun Eliso?.

— Babam cevap verdi.

— Fakat beni neyapıyorsunuz. Beni?..

İhtiyar Anzoraya döndü:

— Benim kızınızı sevdiğimi, çılgınca sevdiğimi bilmiyorsunu.. seviyorum baba Anzora.. seviyorum. Nasıl ki balık susuz, kuş havasız yaşıyamazsa ben de Eliso'suz yaşıyamam..

Anzora, kızına döndü:

— Eliso dedi. Duyuyor musun? Karşılık ver, ben bu konuşmağa fazla tahammül edemiyorum.

Baba ve genç sevgili nefes almadan kızın cevabını bekliyorlardı. Eliso, hiç beklenmeden cevap vermek mecburiyetindeydi. Fakat ne yapacaktı, ne söyliyecekti. Sevgilisine gözü ilişti. Kendisine karşı duyduğu sevgiyi ne kadar içten anlatıyordu.

Anzora, kızının geçirmekte olduğu buhranı farkediyordu. Sevgilisinin karşısında vereceği cevap kendi lehinde olmıyabilirdi. Halbuki biraz önce, her şeye rağmen kendisinden ayrılmıyacağını söylemişti.

— Eliso, dedi, biraz önce bana söylediklerini hatırla.. ve onları tekrar et..

— Fena oluyorum baba..

Baba, kendi kendine söylendi:

— Güneş balçıkla sıvanmaz.. demek beni aldatıyordu.

Titriyerek yere çömeldi. Bir müddet böyle kaldı. Sonra:

— O halde benim için herşey bitti, dedi. Herşey.. yalnız, yapayalnız gezeceğim.. sevgisiz, anasız, baabsız. Çocuksuz ve yurtsuz.. hepsini elimden aldılar..

Sonra genç delikanlıya döndü:

— Sen, sen genç delikanlı.. sana yalvarıyorum.. senden istiyorum. Duyuyor musun?. Anzora Çeribaşı sana yalvarıyor.. Anzora.. O Anzora ki hayatında tek insana yalvarmamıştır.. sen delikanlısın.. benim yalvarmam kudretini duyuyor musun?. İhtiyar kalbin inıltisini duyuyor musun? Bu ihtiyarlık zamanımda benim bir tek armağanımı elimden alma.. senin evin var.. toprağın var.. kardeşlerin, dostların var.. gençsin, daha çok iyi günler göreceksin.. çok genç ve güzel kadınlar da bulabilirsin.. onlar seni sevecek ve sevindirecekler.. Kafkas dağlarının aşkı sonsuzdur. O halde bana bak.. ben ihtiyarladım. Hiç bir şeyim kalmadı. Kızımı da elimden aldıktan sonra bana kollarını açacak ancak ölüm olacaktır.. Halbuki ben son neefsimi kızımın kolları arasında vermek isterim.. bu hakkı kazanmak için hayatımı verdim..

Anzora sustu.. bu sözler, onu çok yormuştu. Boğazı kurumuş, yutkunamıyordu. Şimdi ellerile ıztırabını anlatıyordu.

Eliso, babasının bu sözlerini dinlerken fenalıklar geçiriyordu. Babası bitkin bir halde yere çömelirken o da başını iki elleri arasına almış, kendini toparlamağa çalışıyordu. Biraz sonra gözlerini açtı. Sevgilisine döndü:

— Delikanlı, dedi.. Eliso senden başka kimseyi sevmiyecek.. sevemez de.. fakat.. fakat Eliso, babasından vazgeçemez.. onu bırakıp gidemez..

Gencin yüzü sapsarı olmuştu. Bu cevap, beynini durduracak kadar tesirli idi. Hiç beklemediği bir cevaptı.

İhtiyar Anzora, kızının büyük aşkını biliyordu. Böyle olduğu halde verdiği cevap, kendi sözlerinin kızını merhamete getirmesinden başka bir şey değildi. Konuşmayı fazla uzatmak kendi aleyhinde olabilirdi. Onun için hemen ayağa kalktı. Kızının kolundan tuttu. Sonra gence dönerek:

— Allaha ısmarladık delikanlı!.. dedi. Allah kolaylık versin.. iyi günler gör..

Yürüdüler.

Delikanlı arkalarından koştu:

— Gitme Anzora.. dur.. sen diyorsun ki kızımı seviyorum.. fakat görüyorsun ki ben daha çok seviyorum.. Elisosuz ben de yaşıyamıyacağım.. siz burada gözümün önünde kaybolduğunuz vakit ben burada hayatımı, gençliğimi tüketeceğim...

Baba gene kızına döndü:

— Eliso.. istiyorsan git.. dedi.

Genç kız, artık bir şey düşünemiyordu. Dimağı durmuş, her yeri titriyordu. Gözlerinden durmadan yaşlar akıyor, sanki bir el boğazını sıkıyor, sıkıyor, onu boğmak istiyordu.

Babasının yüzüne baktı. Onun da gözleri yaşlı idi:

— Baba, ben söyledim.. seni bırakamam...

Anzora, tekrar delikanlıya döndü:

— Gördün ya.. kızım, benimle kalmak istiyor..

— Fakat beni sevdiğini de söyledi. Bunu siz de duydunuz.. beni seviyor.. fakat sizi de bırakamıyor.. duydunuz ki benden başka bir kocaya varmıyacak.. niçin hayatını zehirliyorsunuz?

Anzora için bu söz çok ağırdı. O, şu dakikada kızına ne kadar ihtiyaç hissediyorsa, o kadar da kızının saadetini düşünüyordu:

— Ona ben kendi saadetim için azap çektirmek istemem.. Allahıma yemin ediyorum, ki buna vicdanım razı olmaz.

Genç, şimdi Elisoya döndü:

— O halde beni sevmiyorsun Eliso..

— Seviyorum.. fakat babamı bırakamam..

Artık söylenecek söz kalmamıştı. Genç delikanlı, şimşek hızile tüfengi eline aldı ve:

— O halde ben de sensiz yaşıyamam.. diye bağırdı. Göğsüne dayalı tüfeğin tetiğini çekmeğe hazırlandı.

Anzora vaziyeti kavramıştı. İhtiyar, bir saniye içinde gencin üzerine atıldı ve kolunu bütün hızıyle tüfenge vurdu, tüfenk boşlukta akisler bırakarak gürledi:

Kurşun boşa gitmişti.

İhtiyar bağırdı:

— Delirdin mi.. ne yapıyorsun?.

— Niçin beni tutuyorsun.. ben onsuz yaşıyamam?..

Eliso, bayılmış, patikanın kenarına upuzun uzanmıştı.

Baba ile sevgili kızın başına koştular. Onu ayıltmağa başladılar.. Genç bu arada:

— Anzora.. dedi.. İstanbula gitmeyiniz.. ben Elisoyu seviyorum.. ondan ayrı yaşıyamam.. görüyorsun ki o da beni seviyor.. sen de ihtiyarladın.. benim evime gelin.. beraber yaşıyalım..

(Arkası var)

Iskenderun meselesi hakkında

Hariciye Vekilimiz izahat verdi

(Üstyanı 1 incide)

ti 10 teşrinisani 1936 da cevap vermiş - tir. Bu cevabın ihtiva ettiği başlıca noktaları hülâsatan arzedeceğim.

FRANSANIN CEVABİ NOTASI

1 — Fransa hükûmeti 1921 itilâfnamesi çerçevesi dahilinde müzakereye amadedir.

2 — İtilâfname ahkâmı, Fransa İskenderun Sancağına Suriye devleti çerçevesi içinde bir hususî idare bahşetmek suretile tatbik etmiştir.

3 — Fransa, 1921 tarihli Ankara itilâfnamesini, 25 nisan 1920 tarihinde kendisine Suriye için verilen mandaya istinaden yapmıştır.

4 — 1922 tarihli manda yasası Suriye ve Lübnan namı ile andığı iki devlete karşı Fransanın, bunları istiklâle doğru götürmesi ve bu memleketlerin hergangi bir suretle parçalanmasından ve kiralanmasından vikayesi gibi vecibelerini tesbit etmiştir.

5 — Fransa hükûmetinin, Ankara itilâfnamesinin İskenderun Sancağına mütedair hükümlerini tatbik için aldığı tedbirler bu manda yasası esasları dahilindedir.

6 — Mandater sıfatı ile şimdiye kadar deruhte ettiği taahhütleri Suriye devrederken Fransa hükûmeti gerek Suriye ile yaptığı bir anlaşma sırasında ve gerek bu münasebetle herhangi bir ahar devletle yapacağı müzakereler esasında manda yasası ahkâmından dışarı çıkamaz.

Bu itibarla Suriyenin istikbali mevzuu bahsolduğu sırada Fransa hükûmeti, Suriye hükûmeti namını aldığı 1921 deki taahhütlerinin fevkinde taahhütlere girişemez.

7 — Suriye eczasından olan Sancak ile ayrı bir ittifak muahedesi aktetmek, fiilen ve hukukan 3 üncü bir devlet tesisi suretiyle Suriyenin parçalanması demek olur ki bu da manda yasasına mugayirdir.

8 — 1921 itilâfnamesi, Sancağa, Suriye haricinde siyasî bir varlık imkânını [illegible] etmemiştir.

9 — Fransa hükûmeti bu hususta Türkiye ile görüş teatisine memnuniyetle amadedir. Ve bu müzakerelere Suriye hükûmetinin salâhiyettar mümessillerini iştirak ettirmek hakkını Fransa muhafaza eder.

Fransa hükûmetinin bu notasına Paris büyük elçimiz vasıtasile 17 teşrinisani 1936 tarihinde müdellel bir cevap verildi.„

Tevfik Rüştü Aras bu cevabımızın dayandığı başlıca esasları da hulâsatan anlattı. (Cevabımızın hulâsası 25 ikinci teşrin sayımızda neşrolunmuştur.

DAVAMIZ...

Hariciye vekilimiz sözlerine devamla şöyle dedi:

Şimdi hulâsasını söylediğim notalarımızda görülüyor ki davamız bir arazi "reviziyon" u meselesi değildir. İstediğimiz muahedelerle bizim ve Türk halkının kazandığı hakların filî ve ameli teminatını korumak ve Türk mıntakasının haklarının muahedelerle temin edilmiş olan inkişafını görmekteir.

Hariciye vekilimiz bundan sonra 1921 muahedesi ile, manda şartlarını gösteren muahede arasındaki başkalıkları, misallerle anlattı, ve son muahedede Sancağın zikredilmemesinden maksat 1921 muahedesi ile istiklâle kavuşmak üzeer otonomiye tabi olduğunu kabul ise mesele olmadığını, aksi takdirde bu mütearız hükümlerin biribirini ifna ettiğini söyledi.

FRANSANIN SON İKİ TEKLİFİ

Hariciye vekilimiz bundan sonra, mesele hakkında Fransanın son iki teklifinden bahsetti ve şöyle dedi:

Fransa büyük elçisi iki gün evvel tercihini bize bırakmak suretile, hükûmetinin iki teklifini ifade etti. Bunları işte ayniyle arzediyorum.

10 teşrinisani tarihli notasiyle Fransa hükûmeti İskenderun meselesindeki hukukî vaziyetini, gerek manda yasasile bağlı bulunduğu Milletler Cemiyetine karşı gerek Ankara itilâfnamesi mucibince deruhte ettiği hususî mecburiyetler itibarile Türkiyeye karşı tesbit etmiştir.

Evvelce verilmiş olan izahat sayesinde Fransa hükûmeti mevzuu bahis muhtelif taraflar için mucibi memnuniyet bir uyuşmaya atideki iki usulden birinin kabulü suretile varılabileceğine şüphe etmez:

1 — Türkiye hükûmeti, mandanın iptidasındanberi tatbik edilmiş olan Sancağın siyaseten Suriye tebaiyeti meselesini ortaya atmadığı takdirde Fransa hükûmeti, işbu mıntaka Türk unsurlarının lehine olarak 1921 itilâfları çerçevesi içinde Türkiye hükûmetince serdolunması şayanı arzu telâkki edilen teminatın tetkikine derhal başlamağa hazırdır.

2 — Türkiye hükûmeti Sancak için me

Söz söyliyen meb'uslarımızdan *Hakkı Kılıcoğlu* *Remzi Göreş*

selâ Suriyeye karşı istiklâliyeti ihtiva eden yeni bir yasa talebinde ısrar ettiği takdirde mesele mandater hükûmet sıfatile Fransa hükûmetinin salâhiyetini tecavüz eder. Böyle bir halde manda yasasını tefsir etmek ve salâhiyetle rey vermek hakkı Milletler Cemiyeti konseyine aittir.

İKİNCİ TEKLİFİ KABUL ETTİK

Hariciye vekilimiz sözlerini şu suretle bitirdi:

Bunun üzerine Büyük şefimizin ve Başvekilimizin ve icra vekilleri heyetinin, milletimizin arzularına uygun olarak hariciyenize verdiği direktifi telâkki etmiş bulunduğum için birinci teklifi kabul edemiyeceğimizi derhal söyledim. Milletler cemiyeti konseyine müracaata muvafakatimizi, keyfiyeti fırkamız içtimamda bahse koyduktan sonra Fransa büyük elçisine ifade ettim. Şimdi İskenderun, Antakya ve havalisinin mukadderatı meselesi Milletler cemiyetinin tetkik ve mütaleasının alınmasına tecil edilmiş oluyor. Bu suretle Milletler cemiyeti bizim için millî ve büyük bir meselemizle iştigal etmeğe, hele sulh ve iktisadî bakımdan şimalî İranın cenup kısmından başlıyarak Türkiyenin Van gölünün ve Diyarbekirin cenup mıntakasını teşkil eden büyük bir kıtasiyle Irakın şimalini ve Suriyenin şimalinde küçük bir mıntakayı ihtiva etmek üzere yakın Şarkın kocaman bir sahasiyle Akdeniz ve Avrupa arasındaki mübadelelerin tek esaslı bir limanı olan bu Türk mıntakasının emniyet ve ikbali hakkında mütaleasını bildirmeğe davet edilmiş oluyor. Hariciyenizin bu safhayı da dikkat ve itina ile takip edeceğini temin ederim. Şimdi bu suretle harekete müsaade ve itimat buyurmanızı rica ederim. Huzurunuzda vaziyeti daima adım adım olduğu gibi arzedeceğim. İcabında icap eden kararı almak her vakit sizindir.

Hariciye vekilinden sonra meb'uslardan B. Rasih (Antalya) söz aldı ve Fransa ile aramızda aktedilen Frankle Buyyon muahedesindenberi 15 sene geçtiği halde Antakya ve İskenderun vaziyetinde muahede ahkâmının bir türlü tatbik edilmediğini anlattı. Bu arada bilhassa cenup hududumuzdaki iktisadî emniyetsizlikle siyasî emniyetsizliğe işaret etti. Bu emniyetsizlik artık aşırı bir dereceye geldiğinden cenup vilâyetlerimizde halkın heyecanlı olduğunu söyledi ve şöyle dedi:

— Halk bize: "Bu hududta niçin her gün bir ölüm ve şehit vak'ası oluyor?„ diye soruyor. "Niçin bu sahada iktisadî emniyet, ve siyasî emniyet tesis edilemiyor?„ diyorlar.

"DOSTLUĞUNDAN EN ÇOK BAHSEDEN DEVLET„

B. Rasihten sonra B. Refik İnce kürsüye gelerek heyecanlı bir ifade ile sancak vaziyetini tasvir etti ve Fransanın bu işteki vaziyetine temasla şöyle dedi:

— Bir devlet vardır ki bize dostluğundan en çok bahseder, fakat en az dostluğunu gördüğümüz devlet de odur. Bu Fransadır. Fransa Türkün dostluğuna her zaman muhtaçtır. Bizim, en hayatî ve millî bir meselemiz mevzuu bahsolduğu zaman Fransa bize dostluğunu göstermezse başka bir zamanda da başka bir meselede konplimana ihtiyacımız yoktur. İstikbalini düşünmesi lâzım gelen Suriye de çok temenni edelim ki bu işte Türkün kalbini kırmasın ve Suriyenin Türk toprağına göz diktiği zannını uyandıracak vaziyet almasın. Şimdi bu meselede en mühim vazife Milletler cemiyetine teveccüh ediyor. Bu cemiyet yeni bir imtihana çekiliyor. Milletler cemiyetinin dünya üzerindeki mevkiini yükseltmesi bu işte Türkün hakkını vermesile olacaktır.„

Sonra kürsüye gelen Hakkı Kılıç dedi ki:

"— Eğer bu iş bir Beyaz Kitapla halledilemezse Türk milleti istenildiği kadar Kızıl Kitap çıkaracaktır.

"AKALLİYET„ SÖZÜ DOĞRU DEĞİLDİR

Remzi Güres (Gaziantep) de sözlerinde şöyle dedi:

— Fransızlar bir "akalliyet„ sözü sarfediyorlar. Bu doğru değildir. Sancakta ekseriyet şöyle dursun tam bir Türk kütlesi vardır. Bu kütle mutlaka istiklâlini alacaktır. Türkler sabretmesini bildikleri kadar haklarını müdafaa etmesini de bilirler.

FRANSADAN TEMİNAT ALMALIYIZ

Bundan sonra Berc Türker (Afyon) şu sözleri söyledi:

— İş uzayor, müzakerelerle vakit geçecek gibi görünüyor. Halbuki hududumuzun ötesinde 300.000 Türk ıztırap içindedir.

Bunlara sıkı tazyikler yapılıyor. Bu kadar Türk müzakereler müddetince ıztırap içinde mi yaşıyacaktır?. Hükûmet mandater devletten bu hususta teminat almış mıdır?

HATAY TÜRKLERİNE TEMİNAT VERMELİYİZ

Akagündüz (Ankara) sözlerinde şöyle demiştir:

— Hatay meselesini Atatürk konuştu, hükûmet konuştu, Millet Meclisi konuştu, şimdi iş Milletler cemiyetine gidiyor. Fakat bence bu mesele artık çantada kekliktir. Milletler cemiyetinin muvafık bir karara varması da bir zaman meselesidir. Bu zaman da Hatay Türklerinin muhafazası için hükûmet lâzım olan tedbirleri alacaktır. Biz de buradan bu Türklere teminat vermeliyiz. Ey Hatay Türkleri, siz kurtulacaksınız. Kurtuluncaya kadar kılınıza hata gelmiyecektir. Şayet gelirse Atatürk Türkiyesi icabını yapacaktır.

Akagündüz bundan sonra "Hatay Türklerine selâm!„ diye sözlerini bitirdi.

Akagündüzden sonra kürsüye gelen Mehmet Somer (Kütahya) şu söleri söyledi:

— Şimdiki hudut tabiî bir hudut değildir. Bunu Fransızlar da görüyor ve biliyorlar. Bu nokta halledilmelidir.

MUAHEDEYE İMZA KOYAN YUSUF KEMAL KÜRSÜDE

Bundan sonra Yusuf Kemal (Sinop) söz aldı. Fransızlarla aktedilen 1921 muahedesine imza koyan kendisi olduğu için bilhassa sözleri nazarı dikkati celbetti. Yusuf Kemal şöyle dedi:

— Ankara itilâfnamesile Fransız askeri Adanadan çıktı. Fakat bu vakitki zaruretlerle İskenderun ve Antakya millî hudut haricinde kaldı. Bu, o gündenberi benim içimde bir derttir. Ben ölmeden bu hududun kalkmasını isterim. Fraklen Buyyon ile müzakeremiz devam ettiği müddetçe hemen hergün kendisine tekrarladım: "Bu topraklar Türktür, burasını Türkler gene bir gün alacaktır.„ dedim.

"Şimdi mesele Milletler cemiyetine gidiyor, burada Türkün hakkı mutlaka verilmelidir. Fransada Türk dostluğunun kendisi için olan kıymetini takdir eder.

Bu dostluğa kendisi de yardım etmelidir. Fransa Montreux'de aktedilen mukavele hükmünü gözden uzak tutmasın, 19 uncu maddeyi okusun. Bir gün bu madde hükmünü mevkii file koymak lâzım gelirse kalplerimizin Fransaya müteveccih olması lâzım gelmez mi?. Türk milleti bir Türk kıt'atını istiyerek yabancı bir devlet mandası altına hiç bir vakit vermemiştir. Ortada böyle bir muahede hükmü yoktur.

1922 senesinde Fransız hariciye nazırı Briyanla konuşmuştum. Bana "Şarkta en büyük kuvvet Türkiyedir„ demişti. Bu sözlerin söylendiği zaman Türkiye henüz harpten çıkmamıştı. Bugünkü Türkiye o günkü Türkiye değildir. Bundan çok yüksek bir kuvvet ve mevkii vardır. Türkiyenin 15 sene evvel istediğini "aalcağım„ dediğini Fransanın dolambaçlı ifadelerle vermemeğe çalışması akıl alır şey değildir.

Türkiye ile Suriyenin tabiî hududu Asi ve Frat nehirleri arasıdır. Fazla bir şey istemiyoruz. "Benimkileri bana versinler, bu kâfi„ diyoruz.

En zeki on hayvan

(5 inciden devam)

GELGELELİM FİL'E

Doktor, fil hakkında diyor ki:

"Fil, hayvanlar dünyasının filozofudur. Hiç bir hayvan onun kadar kuvvetli değildir ve hiç bir hayvanı tutmakta da onun kadar güçlük çekilmez. Fakat insanın eline geçince en muti ve yumuşak başlı olan hayvan da fildir. Çünkü o, insanın, kuvvetçe değilse bile, akıl itibarile ve iktidarca kendisinden üstün olduğunu bilir.

"Bir file bir ay zarfında 16 muhtelif iş öğretilebilir. Kedi ve köpek gibi hayvanların ancak yavrularında zekânın fazlalığı görüldüğü halde filde yaş kaydı hiç yoktur.„

Fillerin ayakta uyudukları malumdur. Fakat, uyurken, hava biraz serinse, bulundukları yerin kapısını kapamağı ihmal etmezler.

Filin hatırası son derece kuvvetlidir. Bir fil, hayvanat bahçesinde kendisini kızdıran bir çocuğu üç sene sonra tanımıştır ve hortumunu kaldırarak öfkesini göstermiştir.

SIRA KÖPEKTE

Köpeğin zekâsından çok bahsedilmiş, bunu herkes tasdik etmiştir. Bilhassa av köpekleri son derece zekidir.

Almanyada Hans isminde bir at da hesap işlerinde şayanı hayret bir zekâ göstermiştir. Bu at kendisine sorulan hesap meselelerine ayağını yere vurarak cevap vermektedir Sağ ayağı ile vurdukları bir sayıdır. Sol ayağile vurdukları da on sayıya mukabildir.

Bu, şüphesiz ki, terbiye edilerek yetiştirilmiş bir hayvandı. Sahibi, hayvana bir sual sorduğu zaman at ayağını mütemadiyen yere vurmasını öğretmişti. At lâzım geldiği kadar yere vurunca başile bir işaret yapıyor, hayvan duruyor.

KUNDUZ DA ZEKİDİR

Atın bu zekâsına rağmen Dr. Brair kunduzu ondan daha öne alıyor. Nehir kenarlarında yaşıyan bu hayvanın yuvasını yapmakta gösterdiği büyük bir inşa mahareti ve düşünüş kuvveti çok fazladır.

Denizarslanında da fil kadar hatıra kuvveti ve öğrenmek kabiliyeti vardır.

Ayının da kulağı son derece diliktir. Şimal buz denizleri kenarında yaşıyan beyaz ayılar, buzun altında balıkların dolaştığını duyar duymaz, hemen buzu kırar ve balıkları avlarlar.

ZAVALLI KEDİLER

Kediye, gelince imtihanda en son dereceyi kazanan bu zavallı hayvanın zekâsını hepimiz tecrübe ile biliriz. Hattâ şimdi onun sondan birinci olduğunu öğrenince biraz canımız sıkılıyor.

VAKIT PROPAGANDA SERVİSİNDEN:

VAKIT Propaganda servisinden:

1 — Türk evlâtlarının işsiz kalmamasını arzu eden KURUN ve HABER gazetelerimiz iş arıyan kimsesiz ve bikeslerin ilânlarını meccanen kabul eder.

İşsiz kalmamak için bundan istifade ediniz.

2 — Memur,kâtip,muhasip, artist kavas, odacı aşçı, hizmetçi, evlâtlık ve her nevi işçi arıyanlar aradıklarını yorulmadan, üzülmeden bulabilmek için KURUN ve HABER gazetelerinin ucuz, küçük ilânlarından istifade etmelidirler.

3 — Apartıman, ev, otel, hamam, irat, dükkân, mağaza almak ve satmak, kiralamak istiyenler bu işlerini gayet kolay ve en ucuz bir şekilde temin etmiş olmak için KURUN ve HABER gazetelerinin ucuz ilânlar sütunundan istifade etmelidirler.

4 — Otomobil, araba, piyano, mobilya, radyo, gramofon ve her nevi ev eşyası ve saire almak ve satmak arzu edenler HABER ve KURUN gazeteleri ucuz ilânlar sütunundan istifade etmelidirler.

Bütün bu arzularınızın temini için müracaat edecek mahal yalnız VAKIT Propaganda servisidir. İstanbul Ankara caddesi VAKIT Yurdu. Telefon: 24370

Denizyolları İŞLETMESİ

Acenteleri: Karaköy — Köprübaş Tel. 42362. Sirkeci Mühürdar Zade Han telefon: 22740

Trabzon Postaları

Pazar 16 da, Salı, çarşamba, cuma 12 de

Izmir Sür'at Postası

Cumartesi 15 de

Mersin Postaları

Salı, Perşembe 10 da Kalkarlar

Diğer Postalar

Bartın — Cumartesi, Çarşamba 18 de.

İzmit — Pazar, Salı, Perşembe 9.30 da.

Mudanya — Pazar, Salı, Perşembe, Cuma 8.30 da.

Bandırma — Pazartesi, Salı Çarşamba, Perşembe. Cumartesi, 20 de

Karabiga — Salı, Cuma 19 da

Ayvalık — Salı, Cuma 19 da, Salı postası gidiş ve dönüşte Lâpseki ve İmroza da uğrar.

TRABZON ve MERSİN postalarına kalkış günleri yük alınmaz. (3267)

KURUN

Gazetemize gönderilen yazılar, gazeteye girmek için ise, zarfının köşesine (gazete) kelimesi yazılmalıdır.

Karşılık istiyen okurlar, mektuplarına 10 kuruşluk pul koymalıdırlar.

Basılmıyan yazıları geri göndermekten, kıymetsiz yollanmış mektupların içine konulan paraların kaybolmasından ilân olarak çıkan yazılardan dolayı, direktörlük, üstüne soru sorgu almaz.

Günü geçmiş sayılar 5 kuruştur

Adres ni değiştiren aboneler 25 kuruş öderler.

Gazetemizde çıkan yazılarla resimlerin her hakkı sahibi kendisi içindir.

ABONE ŞARTLARI

	Yıllık	6 aylık	3 aylık	Aylık
Memleketimizde	750	420	235	110
Yabancı yerlere	1350	725	400	150
Posta birliğine girmiyen yerlere	180	950	500	180

Türkiyenin her posta merkezinde KURUN'a abone yazılır.

KURUN

YAZI VE YONETIM YERİ:

İstanbul, Ankara Caddesi, (VAKIT yurdu)

Telefon {İdare: 24370 / Yazı işleri: 21413

Telgraf adresi: KURUN İstanbul

Posta kutusu No. 46

BOZKURT

TRAŞ BIÇAGI

BIÇAKLARIN ASIDIR

1 numaralı SERT 2 numaralı yumuşak sakallar için yapılmış ve traş olacağınız günleri bıçaklar kenarında gün isimlerile gösterilmiştir.

Türkiyede:

ÖZ TÜRK İSİMLİ VE ÖZ TÜRK SAHİPLİ BIÇAK YALNIZ BOZKURT VE HALK TRAŞ BIÇAKLARIDIR. BU BIÇAKLAR HER TÜRKÜN BIÇAĞI OLMALIDIR.

İstanbul 5inci icra memurluğundan:

Ali Osmanın tasarrufunda olup Emniyet Sandığına birinci derecede ipotekli olan ve paraya çevrilmesine karar verilip tamamına (2750) lira kıymet takdir olunan Erenköyünde Sahrayı cedit mahallesinde eski Kayış dağı caddesinde yeni İmamefendi sokağında eski 18/1 ve yeni 19 No. lu şarkan yeni küşat olunan tarik garben Hamit ve hoca Ali bahçesi şimalen ve cenuben sahibi ferağların diğer tarlası ile mahdut mezkûr ev Hafız İmam sokağında No. taj 17 No. dır. Kapıdan içeri girildikte bir koridor üzerinde dört oda bir musluk, bir helâ, merdiven altı zemini çimento mutfak. Birinci kat, dar bir sofa üzerinde dört oda bir helâ odanın ikisinde tavanlar muşamba yağlı boyadır. Sofada çimento taras. İkinci kat iki çatı aralığı ile bir çatı odasmdan ibarettir. Binanın zemin kat altı bodrumdur. Elektrik vardır. Bahçede muhtelif meyva ağaçları tulumbalı kuyu kâgir bir ahır mevcuttur. Bina ahşaptır. Umum mesahası 918 m2 dır, bundan 88 m2 bina 29 m2 mutfak 23 m2 ahırdır. Yukarıda müştemilâtı yazılı ev açık arttırmaya vazedilmiştir. Arttırma peşindir. Arttırmaya iştirak edecek müşterilerin kıymeti muhammenenin % 7,5 nisbetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu hamil olmaları icap eder.

Müterakim vergi, tanzifat, tenviriye ve vakıf borçları borçluya aittir. Arttırma şartmanesi 1—1—937 tarihine müsadif Cuma günü Dairede mahalli mahsusuna talik edilecektir. Birinci arttırması 21—1—937 tarihine müsadif Perşembe günü dairemizde saat 14 ten 16 ya kadar icra edilecek, birinci arttırmada bedel, kıymeti muhammenenin %75 ini bulduğu takdirde üstte bırakılır. Aksi takdirde son arttırmanın taahhüdü baki kalmak üzere arttırma on beş gün daha temdit edilerek 5—2—937 tarihine müsadif Cuma günü saat 14 ten 16 ya kadar Dairede yapılacak ikinci arttırma neticesinde en çok arttıranın üstünde bırakılacaktır. 2004 numaralı İcra ve İflâs kanununun 126 mcı maddsine tevfikan hakları tapu sicille rile sabit olmıyan ipotekli alacaklarla diğer alâkadaranın ve irtifak hakkı sahiplerinin bu haklarını ve hususile faiz ve masarife dair olan iddialarını ilân tarihinden itibaren 20 gün zarfında evrakı müsbitelerile birlikte Dairemize bildirmeleri lâzımdır. Aksi takdirde hakları tapu sicillerile sabit olmıyanlar satış bedelinin paylaşmasından hariç kalırlar. Müterakim vergi, tenviriye ve tanzifiyeden ve dellâliyeden ibaret olan Belediye rüsumu ve Vakıf icaresi bedeli müzayededen tenzil olunur. Ve 20 senelik Vakıf icaresi tavizi de müşteriye aittir. Daha fazla malûmat almak istiyenlerin 936/699 numaralı dosyada mevcut evrak ve mahallen haciz ve takdiri kıymet raporunu görüp anlıyacakları ilân olunur. (3279)

Türk Hava Kurumu
Büyük Piyangosu

Şimdiye kadar binlerce kişiyi zengin etmiştir

2 nci keşide 11 Birinci Kânun 936 dadır.

Büyük ikramiya: 40.000 Liradır.

Ayrıca: 15.000, 12.000, 10.000 liralık ikramiyelerle (10.000 ve 20.000) liralık iki adet mükâfat vardır.

Üsküdar Hukuk Hâkimliğinden:

Üsküdarda Selâmsızda 4 numaralı hanede Haçik kızı Mariçe vekili avukat İstepan Barın tarafından Feriköyünde Avranozzade sokağında 19 numaralı apartımanda sâkin iken elyevm ikametgâhı meçhul Agobun aleyhine açılan boşanma davası üzerine vekilin talebile ilânen tebligata karar verilip bu baptaki arzuhal suretile davetiye varakası mahkeme divanhanesine asılmış olduğu gibi yevmi muhakeme olan 29.12.936 salı saat 11,30 da Üsküdar Hukuk mahkemesine gelmesi lüzumu gazete ile ilân olunur.

(V. No. 19393)

Üsküdar Hukuk Hâkimliğinden:

Mürüvvet tarafından Kadıköyünde Pazar yolunda Halit ağa sokağında 7 numaralı hanede sâkin Sacit aleyhine açılan boşanma davası üzerine müddealeyhin ikametgâhının meçhuliyeti hasebile ilânen tebligat icrasına karar verilmekle dava arzuhaline karşı tarihi ilândan itibaren 20 gün zarfında cevap verilmek ve tayin olunan 12.1.937 salı saat 10 da mahkemeye gelmek üzere yazılan davetiye mahkeme divanhanesine asıldığı gibi keyfiyet ayrıca gazete ile de ilân olunur.

(V. No. 19386)

Ali Muhiddin

HACI BEKİR

Şeker, Şekerleme ve lokumlarının nefaseti dünyaya nam vermiştir

Akide	60 Kr.
Sade lokum	60 Kr.
Güllü lokum	70 Kr.
Fındıklı lokum	90 Kr.
Elvan şekeri	80 Kr.
Sakızlı lokum	70 Kr.
Fıstıklı lokum	120 Kr.
Kaymaklı lokum	120 Kr.

Bayram için taşradan sipariş kabul olunur. Siparisler Ticarethanenin merkezi olan İstanbul, Bahçekapı, Hamidiye caddesinde Kadim

Hacı Bekir

ŞEKERCİ mağazasında kabul olunur

Kış Geldi!!

PALTOLARINIZI
MUŞAMBA
PARDESÜ
MANTO ve
KOSTÜMLERİNİZİ

Teminatlı ve her yerden ucuz yalnız Galata'da

EKSELSYOR

Elbise müessesesinden

Tedarik ediniz!

Musikiye Hevesiniz Var Mı?

O HALDE HİÇ DÜŞÜNMEYİNİZ

ESKİŞEHİR: AHENK musiki ticarethanesinde yeni mandolinler 4, 5, ahenkler 10 liradır. Toptan ve perakende satış yapar

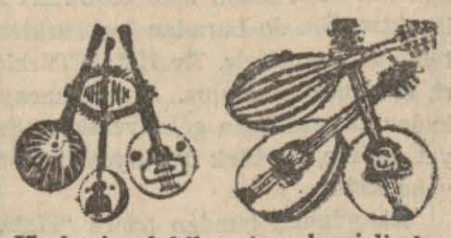

Herkesin alabilmesine elverişli olan bu fiyatlardan istifade ederek hemen bir tane alıp hayatta bir çalgı kullanmak bahtiyarlığma siz de kavuşunuz

Ahenk ve mandolinler

Bir çok kimselerin seve seve kullandıkları bu iki çalgı ile diğer musiki ihtiyaçlarmız için ESKİŞEHİR: AHENK musiki ticarethanesinden katoloğ isteyiniz

IŞIKLI

NEON

REKLAMLARI

Ucuz ve taksitle

NECİP ERSES

Galata: Sesli Han

Ağrılara karşı.!

En emin çare..

BAYER

2 ve 20 komprimelik ambalajlarda bulunur.

ASPİRİN

Ambalaj ve komprimelerin üzerinde halisliğin timsali olan ⊕ markasını arayınız.

İstanbul sıhhî müesseseler arttırma ve eksiltme komisyonundan:

Akliye ve asabiye hastanesine lâzım olan 2000 adet nevresim ve 4000 adet yatak çarşafı kapalı zarf suretiyle eksiltmeye konulmuştur.

1 — Eksiltme Cağaloğlunda Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürlüğü binasında kurulu komisyonda 2—12—1936 çarşamba günü saat 16 da yapılacaktır.

2 — Nevresime 210 yatak çarşafına 110 kuruş fiyat tahmin edilmiştir.

3 — Muvakkat garanti: 645 liradır.

4 — İstekliler şartname ve nümuneyi her gün komisyondan görebilirler.

5 — İstekliler cari seneye ait ticaret odası vesikasiyle 2490 sayılı kanunda yazılı belgeler ve bu işe yeter muvakkat garanti makbuz veya banka mektubu ile birlikte teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evvel komisyona vermeleri. (2978)

Inhisarlar U. Müdürlüğünden:

Bursa İnhisarlar Başmüdürlüğü anbarlarmdan İstanbulda İnhisarlar idaresinin göstereceği anbarların iskelelerine kadar nakledilecek olan artar ve eksilir bir milyon kilo idare malı yaprak tütünlerin şartnamesine göre 25—11—1936 gününden 15 gün müddetle kısa eksiltmeye konulmuştur.

İstekliler şartnameyi her iş günü İstanbulda İnhisarlar Umum Müdürlüğü imalât Stok şubesinde, Bursa da Başmüdürlükte görebilirler. Bu eksiltme iğreti ihalesi 10—12—1936 Perşembe günü saat 14 de Bursa İnhisarlar Başmüdürlüğünde toplanan komisyonda yapılacağından isteklilerin tayin edilen gün ve saatte % 7,5 iğreti teminat akçalariyle müracaatları ilân olunur. (3255)

Nafia Bakanlığından:

Yüksek Mühendis Okulunun 934—935 mezunlarmdan olup bu kere askerlik hizmetlerini bitirmiş oldukları anlaşılan 639 diploma No. lu M. Ali, ile 643 Emin, 647 Tevfik, 650 Refik, 651 Nezih, 657 Muzaffer'in mecburî hizmetlerini ifa etmek üzere hemen Bakanlığımıza müracaatları ilân olunur. (1850) (3128)

Sahibi: ASIM US — VAKIT Matbaası Neşriyat Direktörü: Refik A. Sevengil

KURUN

Cumartesi günleri vermiş olduğu ilâveden başka

ikinci bir ilâve

Daha hazırlamıya başlamıştır

SALI Günleri

Vereceğimiz ikinci ilâvede de tıpkı Cumartesi ilâvemiz gibi güzel ve renkli bir kapak içerisinde bütün dakikalarınızı büyük bir zevkle işgal edecek bir çok yazılar vardır.

Cumartesi ve Salı ilâvelerimizde

Daima en güzel yerli ve ecnebi hikâyeler, yerli ve ecnebi röportajlar, makale, şiir ve edebî yazılarla birçok resimli ve eğlenceli sayıfalar bulacaksınız!.

Önümüzdeki SALI ilâvesinde

Denizde bir kayık

Bugünkü Rus edebiyatının en güzel hikâyelerinden biri

KURUN ilâvelerini

Her Cumartesi ve Salı günleri müvezzilerden almayı unutmayınız

PARASIZ VERİLİR

KURUN'UN İLÂVESİ

GÜZEL SANATLAR
KADIN
MODA
SİNEMA

Cumartesi, 28 İkinciteşrin 1936, No. 28

BU SAYIDA

Bugünkü medeniyete hangi basamaklardan çıktık?

Röportaj

Uçan taksiler
Beşizler büyüyorlar
Otomobilde öldürülen adam
Mücessem küreler nasıl yapılır?
Kırk yaşında güzel görünmenin sırrı

iki makale

Rüyada gördüğüm ihtiyar adam
Bugünkü ingiliz şairi

Şiir

Sihirli oda

Ayrıca:

Polis köşesi
Radyo KURUN
Kolay bir hokkabazlık
Karikatür, Çocuk, Sinema

Haftanın Akisleri

Niçin Okumuyoruz ?

"Ulus„ başmuharriri Falih Rıfkı Atay, şimdiye kadar bir çok müelliflerin dokunup dinlemeğe çalıştıkları, fakat tedavisi gayri kabil bir hastalık şeklinde görerek gene kendi haline bıraktıkları yıllanmış bir sualin cevabını bir de şu cepheden mütalâa etti:

Bu, İstanbul gatelerinden birinin açtığı anketin başlığıdır. Fakat, bilir misiniz, taksitle Almanca kitap satan biri yalnız İstanbul şehrine 25 bin liralık, Ankarada yalnız bir Bakanlıkta ve bir günde 1000 liralık kitap satmıştır. Dahası var: Gidip fi renkçe kitap, mecmua, ve gazete satan dükkânlardan Türk okuyucularının sayısını soru nuz

Bir çok noksanlarımız var. Evvelâ, gerçi bir çok eser yazıyor veya tercüme ediyoruz. Fakat bunlar tam değildirler: Yani henüz bir meslekî inkişafı Türkçeden takip etmek imkânsız gibidir. Dil bilenler, ecnebi eserleri okumağı tercih etmektedirler.

Devlet matbaasının bastığı eserler arasında her hangi bir meslekten olanları tatmin edecek takımlar da var. Bunların bedelini birden ödemeğe de muallimlerin ve mektep gençlerinin kesesi elverişli değildir.

Lâtin harfi ile kitap okuyanların büyük bir kısmı, bütçeleri pek dar olan gençlerimizdir. Kitap ve mecmua fiatlarını onların imkânlarına uydurmağa mecburuz. Şüphesiz daha başka sebepler de sayılabilir: Ekonomi hayatı şiddetlenmeyen bölgelerde her kesin yalnız bir kitap değil, bir gündelik gazeteyi bile parasız okumak için bir iki gün beklemeğe vakti vardır. Bu yalarda okuma menfaati, sây ve kazanç menfaatine henüz cevap vermiyor. Siz, eğer bir alış verişiniz yoksa, gazetelerin borsa cetvellerini okur musunuz?.

Zamanla, hükûmetin ve muharrirlerin gayretleri ile telâfi edilecek noksanlardan başka, bir de, bütün neşir vasıtaları hep birlikte umumi bir okuma alâkası, terbiye ve ahlâkı uyandırmağa çalışmak için elbirliği etmek bir tedbir addolunabilir. Bir evde bir küçük kitap rafı olmaması, o ev için ayıp telâkki ettirilmek lâzımdır. Bu memlekette vatandaşlar: — Gazete okumuyorum,

Yahud:

—Kitap açtığım yok.

Demekten ahlâkî bir kusurda bulunuyorlar, gibi utanmağa alıştırılmalıdırlar.

Ingiliz kadın hapisanesinde

Şimdi Pariste oturan ve geçenlerde Londrada küçük bir yaz tatili geçiren Kadın romancılarımızdan Halide Edip, bu kısa yaz seyahati müddetince İngilterede gördüklerini Yedi Gün'de anlatmakta devam ediyor.

Halide Edip, seyahatinin bu haftaki parçasını bir İngiliz kadın hapishanesine tahsis etmiştir..

Halide Edip diyor ki:

Hallovay İngilterenin en büyük kadın hapishanesidir. Bunu, iki gün sonra ziyaret edeceğim ve içinden uzun uzadıya tetkik edeceğim. Bu, bana kadın hapishanelerine karşı, bende ilk merakın nasıl uyandığını hatırlattı. Faydalı olduğu için size anlatacağım:

Dokuz sene evvel Buckingham vilâyetinin küçük bir köyünde ve küçük bir evinde yaşıyorduk. Bu evin sahibi, Aylesbury şehrinin sulh hâkimi ve Borstol müessesesinin [illegible] müdürü Mis Barker dir. Bu kadın bugün İngiltere hapishaneleri müfettişlerindendir.

İngilterede Sekiz erkek ve bir tane de kadın Borstol'u vardır. Borstollar İngilterede 1909 da tesis edilmiştir. Bunu vücuda getiren *"Cinayete mani olmak„* adını taşıyan kanundur. Buraya yirmi yaşından aşağı ve ilk cürüm işlemişler gelir. Hapishaneden ziyade mektebe benzer. Genç mahpuslar tahsil ile, sanat öğrenmekle kalmaz. Sıkı bir inzibat altında ve uzun saatler çalışırlar.

Kadın hapishanesini bugünkü haline — yani bütün dünyadan tetkik için müteahassıs getiren model müessese haline — sokan Mis Barker dir. Bu bir tek kadın hapishanesinin başka bir hususiyeti de vardır. İdama mahkûm olup da cezaları müebbet hapse indirilen kadınlar da Aylesbury Borstolunun bir ayrı kısmındadırlar.

İnzibat meselesinde hiç şaşkaya gelmiyen bu kadın mahkadın mahpuslara kendini çok sevdirmişti. Bunları yalnız çalıştırmak değil, eğlendirmek ve bir şeyler öğretmek için elinden geleni yapmıştı. Akşam sınıflarına ve konferanslara ait salonları, kütüphanesi, hattâ konser yeri bile vardı. Hattâ, yavaş yavaş iyi hareketlerinden dolayı emniyet edilen, mesuliyet hisleri uyanmış olanlar, bir memurla gezmeğe çıkarılırmış.

Bunların ekseriyeti komşunun kümesinden bir iki yumurta aşırmış, yahut dükkânlardan bir çorap çalmış çocuklardır

Bayan! — Kuzum Marika dikkat et üstünde iğne kalmasın; belki birinin kucağına batar. "Karikatür„ den

Bir çok hafif filmlerini yorulmadan seyrettiğimiz Lupe Velez'in "Aşk mı! töbeler olsun!„ isimli yeni bir filme başladığı haber veriliyor.

Söylendiğine göre bu filmin senaryosu yazılırken Lupe Velez'in de epey yardımı dokunmuş...

Çocuk artistler ne olmak isterler ?

Çocuklar arasında artist olmak istiyenler çoktur. Fakat artist olmuş çocuklar acaba ne olmak isterler?. Her çocuğun daima olduğundan başka bir şey olmak istediğini düşünürsek, artist çocukların da elbette artistlikte kalmak istemediklerine hükmede biliriz.

Çocuk artistler arasında yapılan bir anket de bu hükme hak vermektedir.

Baby de Ooi, kendisine sorulan: "Büyüyünce ne olmak istiyorsun?„ sualine hiç düşünmeden şu cevabı veriyor:

"— Bir çiftlik sahibi.„

David Holtun arzusu daha başka: "Kavboy„ olmak istiyormuş.

Bir filmde daktilo rolü verilen küçük Betty de büyüdüğü zaman bir yazıhanede daktiloluk etmek istediğini söylüyor.

Lois Kent de şu cevabı veriyor:

"— Büyüdüğüm zaman Amerikanın en büyük dans muallimi olmak istiyorum.„

Lois, bu meseleğe şimdiden alışmaktadır. Mükemmel piyano çalıyor, şarkı söylüyor.

Virginia Vaidler, küçük dostu Baby Le Roi'ya âşık olacak: Çünkü o da onun için çiftlik sahibi olmak istiyor.

Çocuk artistler içinde Dicky Lee bir sporcu Bonny barlott da bir musikişinas olmak istiyorlarmış!.

Meşhur olmanın 1001 yolu

Her yiğitin bir yoğurt yeyişi olduğu gibi, her artistin de meşhur oluak ve sinemada muvaffakiyet kazanmak için tutulmasını zarurî gördüğü yollar vardır.

Benny Baker, bunlardan başlıcasının "nükte pardazlık„ olduğunu söylüyor ve izah ediyor:

"Sinemaya yeni bir artist alacağı zaman, müdür, karşısındaki gence bir takım suallerler sorar. Bunlara zeki ve nukteli cevap verenler onun üzerinde büyük bir tesir bırakır, ve esasen o, bu suallerin çoğunu karşısındakinin zekâsını denemek için sormuştur

Gary Cooper teklif edilen veya almak istenilen rolleri, bir iş adamı gibi pazarlık etmeği, ve gene bir iş adamı gibi plânlı çalışmağı muvaffakiyetin sırrı olarak gösteriyor.

Eleanor Povel, Fred Astaire, George Rajt; başlıca muvaffakiyet sırrının iyi dans etmekte olduğunu iddia ediyorlar.

Kent Taylor; her şeyden evvel insana ne muvaffakiyetten gurur, ne de muvaffakiyetsizlikten fütür duymamak lâzım geldiğini söylüyor.

Marlene Dietrich ise en kestirme cevabı vermiştir:

"— Kemancı olmak!„

Hakikaten Marlene, evvelâ konserlerde keman çalardı. Ellerindeki bir hastalık yüzünden bu işe muvakkat bir zaman için veda etti. Bu müddet zarfında aktristliğe başladı. Oradan da sinemayı boyladı.

Marika Rök Ufa hesabına son defa çevirdiği filmlerinden birisinde dans ediyor

* Noel Noel bir müddet film çevirmekten vazgeçmiştir. Söylediğine nazaran biraz "hakiki çehresile„ yaşamak istemektedir.

Kırk Yaşında Güzellik

Genç görünmenin çareleri nelerdir?

Kadın için en büyük felâket saçında ak gördüğü gün başlar, derler. Bu düşünce ile, kırkına yaklaşan bir kadın, her sabah aynaya; felâketle karşılaşmak endişesile bakar:

"Hele şükür! Bugün gene ak yok saçımda!„

"Eyvah! Felâket! Saçımda beyaz bir tel buldum.„

Bu felâket çığlığını koparmakta her kadın haklıdır. Fakat, kırk yaşına geldiği için kendini ihtiyar saymak affedilir bir hata değildir.. Çünkü, asıl ihtiyarlık, yaşla değil, ruhla başlar. Ruhunu "İhtiyarladım!„ düşüncesi saplanan bir kadın, hakikaten ihtiyarlamağa başlamıştır. Saçındaki akları boyasa da, yüzündeki kırışıklıkları kremle, pudra ile doldursa da gene ihtiyardır, gene ihtiyar.

Onun için 40 yaşında elde edilecek güzellik maddî vasıtalarla değil, ancak manevî vasıtalarla kazanılır. Yani ruhan genç kalmakla.

Bunu biraz izah edelim:

İHTİYARLIK VEYA GENÇLİK RUHTADIR

Halk lisanındaki "Koca karı suratlı kız.„ ve "Üç otuzunda ama sanırsın 15 günlük gelin.„ gibi sözleri bilirsiniz.

Ruh gençliğinin kıymetini bu sözler kadar hiç bir şey daha iyi anlatamaz. Şüphesiz siz de görmüşsünüzdür: Bazı ihtiyar kadınlar vardır, fakat yüzlerinden gençlik, zindelik ve neşe akar. Bazı genç kızlar da vardır, dünyaları na küsmüşlerdir.

İşte, demek oluyor ki, asıl güzellik ve gençlik yüzün taşıyacağı manalardadır.

"Bu dünya da yaşamağa değer mi!„ diyen bir genç kız ne kadar güzel de olsa, yüzündeki daimi keder perdesi, bütün güzelliğini örter. Hayattan memnun ve ölümü istemiyen bir ihtiyar kadın da her zaman için, yüzünde canlılık ve gençlik taşır.

Bunun gibi, kırkına gelen bir kadın da eğer birinci genç kızın düşüncesile kendini ümitsizliğe kaptırırsa çoktan ihtiyarlamıştır.

İkinci misalimiz olan bayan gibi henüz hayattan elini eteğini çekmeğe niyet etmediyse, henüz kırkına gelmemiştir.

ÇARESİ?

Evet, hayattan bezmeyip de daima yaşamak arzusile, kendini daima genç görmenin çaresi nedir? Bunu da hayattaki misallerden öğreniyoruz:

Kendini ihtiyar sayan ve gençlik ateşini kaybetmiş bulunan kıza bakın: Hayatını şimdiye kadar hiç bir şeye bağlamıyarak yaşamıştır. Ya evde oturup koca beklemiştir. Yahut da hayatını maceralar peşinde harcamıştır. On, on beş sene süren aynı hayat; insanı ihtiyarlatmasa, yıpratmasa bile usandırmağa kâfidir. İşte, ruh ihtiyarlığının sebebi.

Bir de ellisini geçtiği halde genç görünen kadını ele alın: O, bütün hayatını, bir çalışmaya, bir işe, bir emele mağlamıştır. Hayat, onun için, birçok tecrübeden sonra, ancak kırkında başlamıştır. Kırkına geldiği zaman o kendini ihtiyar saymıyordu.. Bilâkis, hayata yeni başlıyor gibiydi.

On sene daha, gene aynı gençlik ateşi ile, bir işe bağlı olarak çalıştı. İşte, bu da genç kalmanın sırrı!.

Sebepleri öğrendikten sonra neticelerini elde etmek kolaydır: Bunun için, onları tatbik etmek kâfidir.

YENİ BİR ŞAHSİYET KAZANMAK NE DEMEKTİR?.

Kırkında güzelliğini ve gençliğini muhafaza etmenin başlıca çarelerinden biri de şahsiyet sahibi olmak veya yeni bir şahsiyet kazanmak tır. Uzun müddet görmediğiniz ve sonra görüştüğünüz zaman:

"— Ne kadar değişmişsin!„

Dediğiniz arkadaşınız, işte bu, yeni bir şahsiyet kazanan insandır.

"— Hiç ihtiyarlamamışsın!„

Diye iltifatınıza nail olan dostunuz da gençliğini, yeni bir şahsiyet elde ederek muhafaza etmiş olandır. Çünkü her yeni bir şahsiyet kazanan insan, yeni bir hayata başlamış demektir.

Meselâ, kırkına kadar ev hayatı yaşamış bir kadın, kırkından sonra, her hangi bir ictimaî sebeple, çalışmağa başlar, bir vazife alır, yani nasıl olursa olsun bir faaliyet gösterirse, yeni bir şahsiyet kazanır. Bu da ona, hayata karşı yeni bir iman elde ettiği için, gençlik ruhu verir.

Bütün bunlar bize 40 ın yaş üzerinde değil, işte başladığını gösterir.

Rüyamda konuştuğum ihtiyar adam!

Yazan: Hakkı Süha Gezgin

Hem kederli, hem yorgundum. İçime, insana yüzü kuyun kapanıp ağlamak istekleri veren acı bir tortu çökmüştü. Yıldızsız gecelerde ulu ormanlarda gömülüp yol şaşmış bir dertli telâşile etrafımı dinliyor, bir şeyler bekliyordum.

Böyle gamlı saatlerde içime bakmaktan korkarım. Orada, dibinde karanlık sular köpüren uçurumlar seslenir; derinliklerinde yırtıcı hayvanlar kükriyen ormanlar oradadır. İçimin dünyası bu demlerde korkunç zelzelelerle sarsılır. Yanar dağlarla tufanlar orada boğuşur. Kıvılcım yağmurları oraya dökülür.

Azgın bir kasırga, telgraf direklerini nasıl yerlere serer, telleri birbirine katarsa, bu gönül kıyameti de benim sinirlerimi öyle koparır.

İşte gam enginlerine düştüğüm böyle bir zamanda, fena bir nöbetle yatağımda kıvranıyorum. Uykudan medet ummak da nafile. Bilirim, ki rüya âlemi, uyanıklık dünyasından daha better bir dehşetle keni bekliyor. Yüzümde ejderhaların alev nefeslerini tutuşacak, boynumda engerekler halkalanacak. Fakat ne olursa olsun, uyumak, bu kalp dörtnalından kurtulmak istiyorum.

Kirpiklerim titremesin diye, gözlerimi sım sıkı yumuyorum. Terli alnımda bayıltıcı bir ilâç serinliği başlıyor. Sinirlerim, kopan zemberekler gibi boşandılar. Artık gövdemde kımıldanış yok. Yalnız başım hâlâ canlı. Düşünceden düşünceye sıçrıyor. Ama, her yeni atılış, bir evvelkinden daha az kısa. Böyle böyle sonsuz bir uçuruma düşüyorum.

Bu düşüş, ne kadar sürdü bilmem. Birdenbire rüyada uyandım. Karşımda nur yüzlü, göbeğine kadar bembeyaz sakallı bir ihtiyar, duruyordu. Yüksek ve altından bir güneş doğacakmış gibi aydınlık alnında geniş bir kılıç yarası vardı. Şakağında ak saçlarını kızıllaştıran kurşun delikleri görülüyordu. Göğsü, sayılamıyacak kadar çok yerinden bıçaklanmıştı. Bileklerinde ağır zincirler, boynun da paslı lâleler taşıyordu.. dünyanın bütün zindanlarındaki işkenceler, sanki bu ihtiyarcığın vücudunda birleşmişti.

İlkin çok korkunç bir hayal olması ihtimalini düşündüm. Fakat daha ilk bakışta bu zannım, ne kötü bir günah olduğunu görüp şüphemden utandım. Ta ruha kadar giden gözlerindeki lekesizlik, ağzını melekleştiren gülüş, duruşunun büyüklüğü insanlara nasip olur şeylerden değildi.

Karşı karşıya uzun uzun bakıştık. Sonra, hâlâ kanıdinmiyen yaralarına gözüm gidince, gömleğimi yırttım.. Ne yapacağımı anladı. Melek gülüşü, melekleri imrendirecek bir hal aldı. Yarasına uzanan elimi tuttu:

— Çocuk!. Dedi, boşuna uğraşma. Bu yaralar bir tek elle sarılmaz.

Sesi de başka idi. Titredim ve:

— Benim iki elim var! Diyemedim.

Zaten o, konuştuktan sonra bir şey yapamıyacağımı ben de anlamıştım. Yalnız korka korka sordum:

— Kimsin?. Niçin bu kadar çok yaran var Neden yardımımı istemiyorsun?.

İhtiyar, ağır ağır konuştu. Gözlerindeki sevgi ışığı sönmemiş, dudaklarındaki baba kıyan gülümseyiş silinmemişti:

— Yaşım, yaratılışla başlar. İlk yaramı, doğduğum gün aldım. Şu kubbenin altında, elini kanıma bulaştırmamış bir tek âdem oğlu yoktur. Çıragım geçinenler bile, bana vurmaktan çekinmediler. Etrafım pusu dolu. Sopa, taş, balta, ok, pek eskilerin silâhları idi. Asırlarla birlikte âletlerin de sayısı ve cinsi çoğaldı. Açık vuruşlar kadar, karanlıktaki sinsi zehirler de canevimi aradı.

Ona:

— Ben de insanım, ama dedim; seni tanımıyorum. Hani şu kubbenin altında sana el kaldırmamış kimse yoktu?.

İhtiyar, yüzünde hiç bir çizgi oynamadan cevap verdi:

— İnsanlar, ne vakitten beri kurbanlarını tanırmaz olalar?.

Sonra kulağıma eğilerek bir şeyler fısıldadı. Gözlerim önüme düştü. Yüzüm kızardı. Unuttuğum günahlarımı bana bir bir söyliyene:

(Sonu 10 uncu sayfada)

Sihirli Oda

Gece, odamda iyi bir sihirbaz gibidir.
İçi pembe astarlı simsiyah mantosile.
Gece, saatin onu gösteren akrebidir,
Top oynar lâmbaların billûrdan fanusile.

Tenbel bir İspanyalı kadın gibi duvarlar
Sürüyünce kırmızı gül dolu şallarını,
Sarı bir abajurun gölgesinde ararlar
Limon bahçelerinde geçen masallarını.

Duyulmıyan bir şarkı üstlerinden yükselir
Gölgede gondol gibi yüzen kanapelerin;
Döne, döne mermerden basamaklara gelir
Bir balkondan atılan bembeyaz bir pelerin

Derisi ışıldıyan dört esir taşır gider
Bir tahtırevan gibi kadife koltukları.
Ayna, el pençe divan, ebediyen seyreder
Altın asâlarile hükmeden muslukları.

Piza kulesi gibi eğri durur komodin,
Büyük bir katedrala benzer aynalı dolap.
Sürahi, suda bir çan gibi çınlar: din, din, din!
Gölgeden bir kardinal okur meşin bir kitap.

Mısırın Ehramlarıdır donuk yüzlü kapılar,
Vazonun yaprakları hurma ağaçlarıdır.
Başbaşa fotoğraflar, kimi yassı, kimi dar
Fravun mumyaları halinde sapsarıdır.

Gece saatin onu gösteren akrebidir;
Ne zarar, yalnız bana görünürse bu âlem.
Gece, odamda iyi bir sihirbaz gibidir
Beni avutur böyle içimin yandığı dem.

Lyon - 1931
SABRİ ESAT

Beşizler büyüyorlar!

Küçük bir kulübenin etrafında birkaç sene içinde canlı bir kasaba meydana geliverdi

Beşizler yalnız kendileri değil hattâ ebeleri bile milyoner olmıya başladılar

Kanadada Ontario şehrinin pek yakınında Madam ve Mösyö Dionne'nin dünyaya getirdikleri beş hemşireler. bütün dünyayı ayağa kaldırmakta devam ediyorlar.

Bu beşizler, bir şehirde değil, yukarda da yazdığımız gibi Ontario şehrinin kenarında ve cinlerin cirit oynadığı bir yerde dünyaya geldiler. Kendilerine Emili, Mary, Yvonne, Cecile ve en küçüğüne de, yani son doğana da Annette isimleri verildi. Fakat mesele bu doğuşla kalmadı. Bütün dünyanın gözleri birdenbire bu mıntakaya çevrilmişti. Çünkü, böyle bir rekor Avrupada değil, hattâ Amerikada bile görülmemişti.

Evet, beşizlerin doğdukları yer, adeta altın madeni bulunmuş gibi bir kaç hafta içerisinde birdenbire bir köy halini aldı. Çok sürmedi, burası bir turist kâbesi oldu. Öyle ki, hükûmet derhal 200 kilometrelik güzel bir asfalt otomobil yolu ile Kanadanın bu münzevî noktasını diğer büyük şehirlere bağlayıverdi. Amerikanın bazı eksantrik milyonerleri de bu küçüklerin her birisine birer otomobil hediye ettiler. Bu otomobillere tabii garaj da lâzım, garajlar da az zaman içinde yapıldı.

Bundan başka bakınız bu küçüklerin ebeleri Madam Regros ve Madam Rebel de bu konjukturden istifadenin yolunu bularak derhal bir çayhane açtılar. Şimdi gelen turistlere istedikleri ma'ûmatı, içecekleri ve yiyecekleri, yani sarfedecekleri eşya mukabilinde veriyorlar. Hattâ küçüklerin bitmek tükenmek bilmiyen bezleri bile birer dolara bir "hatıra„ olmak üzere el altından satılmaya başlandı. Küçükleri görmek de zaten bir dolardır. Bu suretle bugün beşizler iyi bir servet sahibi oldular.

Fakat buraya gelen yüzlerce turiste yatmak, yemek içmek için de otel ve lokanta lâzımdı. Bunlara gelince bir kaç hafta zarfında mantar gibi yerden fırlayıverdiler.

Bu meseleden güzel bir kazanç ümit eden Amerikanın Gangsterleri ise bu beşizleri kaçırmağa karar vermişti. Bu duyulur duyulmaz hemen bütün halk toplanarak müsellâh bir muhafaza alayı teşkil ettiler. Bu muhafızlar küçükleri yalnız Gangsterlere karşı müdafaa değil, hattâ, civardaki bütün vahşi hayvanlara karşı bile müdafaa yolunu arayarak bir kaç hafta içinde bulundukları mıntakada hiç bir tehlike bırakmadılar.

Bu köyün ismi şimdi Dionne köyüdür. Burada küçüklerin çamaşır ve bezlerile dolu bir de müze vardır. Müzeye girmek yarım dolardır.

Beşizlerin amcası da bu işten kârsız kalmamak için derhal bir benzin satış yerile bir de otomobil garajı inşa ettirmiştir.

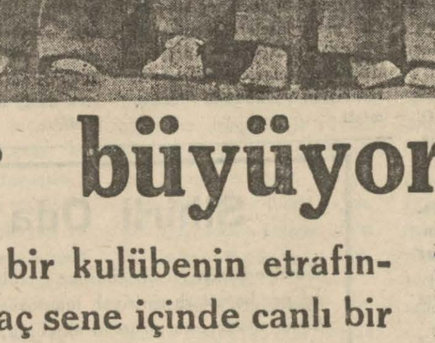

Amerikanın Gangsterleri beşizleri çalmak rivayeti çıkınca hemen civarın halkı toplanarak bir karakol teşkil ettiler.

Radyo Kurun

Amerika Reisi Cumhurunun sarayına neden giriilemez?

Amerikanın Vaşington şehrindeki reisi cumhur sarayına şimdi yabancılar asla giremezler.

Eskiden pek serbest davranıyorlardı. Meselâ reisi cumhur Heys zamanında Indiyanapolis şehrinden Mis Emlin isminde bir bayan kart vizitini göndermiş ve reisi cumhur tarafından kabul edilmeği rica etmişti.

Kendisini içeri aldılar.

Mis Emlin içeri girince:

— Siz reisi cumhur Heys misiniz?

Diye sordu:

— Evet, Madam.

Amerika reisi cumhuru bu sözü söylemiş söylememişti ki Mis Emlin hemen onun boynuna atılarak yüzünden öpmeğe başladı ve kendisile evlenmek istediğini söyledi: "Amerikayı seninle birlikte kurtaracağız, diyordu. Hemen bir papaz getirt!„

— Fakat ben evliyim.

— Inanmam. Beni reddetmek için bir bahane arıyorsunuz. Ben seninle evlenecegim.

Reisi cumhur Heys, bir mesele çıkmaması için kadını içeriki odaya aldı ve az sonra nikâhı yapmak üzere papazlar geleceğini bildirdi.

Filhakika, az sonra dışardan ayak sesleri duyuldu. Fakat gelen papaz değildi, bir timarhanenin iki iri gardiyanı idi.

Kadını alıp götürdüler.

En kolay boşanma şehri

Amstrdam şehri, bir boşanma merkezi haline gelmiştir. Geçen sene 185 çift boşanmışken, bu sene bu sayı birden 500 e fırlamıştır.

Bazı Belçikalılar da Amstrdam şehrine gelerek oranın mahkemelerinde boşanıyorlar.

Saklanan yaş

Şimdiye kadar bilmediğiniz bir hesaptan bahsedeceğiz: Yarış beygirlerinin hakiki yaşlarını bilir misiniz? Iki yaşındaki yarış beygiri, bir yaşını geçmiş geçmemiştir. Üç yaşındakler de iki buçuk yaşındadır.

Böyle şey olur mu? Diyeceksiniz. Bakınız anlatalım:

Bir yarış beygirinin yaşı daima kânunusanisinin birinden başlayarak hesap edilir.. Temmuzda doğan bir beygir, o senenin kânunusanisinde bir yaşına girmiş sayılır. Fakat hakikatte yalnız altı aylıktır.

Bir çok yarış beygirleri de bahar mevsiminde, yahut yazın doğarlar. Onun için bu beygirlerin yaşları nadiren söylendiği kadar büyüktür.

Bugünkü Ingiliz şairleri

(6 ncı sayıfadan devam)

şair, eski yazılarını lüzumsuz buluyor, boşuna bir "emek„ diye telâkki ediyor..

Şairin, bugünkü ahlâkî yaşayıştan bir netice çıkarmak gibi muazzam bir vazifesi vardır. Ve bu ahlâkî yaşayış ta bugünün siyasî hayatında görülmektedir.

* * *

Şair, artık eski "mücerret„ şair değildir. O da sınıf mücadelelerinin manasını anlamaya, kavramaya çalışıyor. Meselâ, İspanyadaki çarpışmanın iki partinin arasında değil de, iki sınıf arasında olduğunu açıkça görüyor ve anlıyor.

Bu anlamanın bir propaganda neticesi olduğunu da söyliyebilirsiniz. Lâkin bu propaganda bugünün nesri ve "heyecan„ için lâzım olan, dokunulması zevkli bir "kumaş„tır. Lâkin, şiirin esas mekanizmasını teşkil eden bir propaganda vardır. Buna da "İnanç„ diyoruz..

* * *

Şimdi de bizim genç şairlerimize soruyorum: Buraya kadar anlatmaya çalıştığım muazzam hadiseyi takip ediyorlar, varlıklarında akisleri ni duyuyorlar mı?. Yoksa daha hâlâ, ne değil de nasıl söylemeyi mi düşünüyorlar?..

POLİS KÖŞESİ

Garip bir tesadüf

Tesadüf bazan çok garip roller oynar. Paris zabıtasına mensup sivil polis Brossard beklenmedik bir tesadüf neticesinde ölmüştür. Sivil polis Brossard bir sokakta tamamen başka bir otomobil ararken, içerisi haydut dolu bir otomobille karşılaşmış ve haydutlar. bu polisin kendileri için geldiğini zannederek derhal silâhlarını çekmişler ve zavallıyı öldürmüşlerdir.

Polis Brossard boş bir evin önünde sık sık durmakta olan bir otomobilin şüpheli vaziyetini tetkike memur edilmişti. Bu otomobilin bir hırsız çetesine ait olduğu zannediliyordu. Çünkü o civarda hırsızlık çoğalmıştı. Brossard mevzu bahs sokağa geldi.

Fakat yapılan tahkikat neticesinde, şüphe altında bulunan otomobilin tamamen makul sebepler dolayısile orada durduğu anlaşıldı.

Hiçbir kabahati yoktu. Ve polis Brossard tekrar merkeze dönmek üzere oradan ayrılırken bir başka otomobil gelerek evvelki otomobilin arkasına yanaştı.

Bu geç saatte bu otomobilin hali hoşuna gitmediğinden polis Brossard şoföre yaklaşarak ehliyetnamesini görmek istedi. Fakat aldığı cevap, ehliyetname değil de, göğsüne bir kurşun yemek oldu. Ve yere yığıldığı vakit otomobil de basıp gitti.

Brossardı ölüm halinde hastahaneye götürdüler. Fakat biçare polis ölmeden evvel otomobilin eşkâlini ve içerisinde bulunanları tarif edebilmişti. Nihayet herifler yakalandılar. Ve ne gibi bir hakikat meydana çıktı bilir misiniz:

Bu ikinci otomobil içindeki adamlar; mahut mahallede hırsızlığı yapan ve polisin aradığı kimselerdi. Otomobillerini yanaştırdıkları zaman polis Brossardı görmemişlerdi.

Sokağın köşesinde bir ev soymağa hazırlanan iki arkadaşlarını bekliyorlardı. Ve polis Brossard, kendisinin hayatına mal olan bir şekilde onları tesadüfen yakalamıştı.

Ayak izleri

Polisler birçok cinayetlerde failleri ayak izlerinden bulurlar. Fakat tasavvur ediniz ki Amerikanın kızıl derilileri arasında bir cinayet vukubuldu. Arada beyaz derili bir takım sabıkalılar da var. Elde edilen bazı çıplak ayak izlerinden hangisinin kırmızı deriliye, hangisinin beyaz adamlara ait olduğunu nasıl keşfedebilirler?

Her şeyin kolayı var. Fakat bu, bir ihtisas meselesidir. Kırmızı derili insanların ayak parmakları beyazlarınkinden daha aralıklıdır. Açık basar. Beyazlarınki ayakkabı giymekten, daha toplu bir şekildedir.

Bundan başka kırmızı derilinin ayak izleri, iceriye doğru basmış olarak görülür. Bu ırkî bir hususiyetttir.

— Sevgilim! Traş ol da gel beni öyle öp!..

Kolay hokkabazlık

Esas itibarile para, sağ elden sol ele geçirilmemişti. Sol el, sağ eli kavradığı zamanda, para ustalıkla sağ elin şahadet ve orta parmağı arasına sıkıştırılmıştı. Hokkabaz, seyircıyi elile biraz kendisinden açtığı zaman zaten sağ elinde muhafaza etmekte olduğu parayı seyircinin sol tarafındaki, fakat hokkabazın sağına düşen mendil cebine atıverdi.

Ne sihirdir ne keramet, el çabukluğu marifet!

Çocuk sayfası

Hoş sözler :

Kırılan parçalar

Gündüz'ün babası otomobilden düşmüştü. Yaramaz çocuk otomobili satmış olan garaj sahibine giderek dedi ki:

— Bir hafta önce babama bir otomobil satarken, şayet kırılan kısımlar olursa, yerine yenisini koyacağınızı vâdetmediniz mi?

— Ettim yavrum. Ne kırılmış söyle de icabına bakayım.

— Dört diş ve bir kol.

Başı dönmüş!

Okula yeni gelmiş olan öğretmen çocuklara cimnastik yaptırıyordu:

— Hazırol! Sola çark! bir.. iki.. sola çark! bir.. iki.. sağa çark! sol.. sağ..

Gündüz sıradan çıkarak duvar kenarına dayandı. Öğretmen yanına gelip sordu:

— Ne diye sıradan çıktın?

— Aman, bay öğretmen, başım döndü. İçim bulanıyor. Siz çarktan başka bir şey bilmez misiniz?

Hangi arı idi?

Gündüz yaz tatilini amcasının çiftliğinde geçiriyordu. Bir gün oralarda dolaşan bir seyyah büyük bir hiddetle Gündüz'ün yanına gelerek dedi ki:

— Bana baksana! Bu çok ayıptır. İnsan misafirlere böyle muamele etmez.

— Peki, ne olmuş?

— Daha ne olacak, kovanlarımızdan çıkan bir arı elimi soktu.

— Vay terbiyesiz vay! Siz bana saygısızlığı yapan arıyı gösterin, ben ona ne yapacağımı bilirim.

Yaramazların hikâyesi

Bürsin ile Oğuz fili hortumundan ağaca mıhlamışlardı. Uzaktan bunu gören Bayan öğretmen hemen koşup geldi. Yaramazlar kaçmışlardı. Öğretmen fili kurtararak üzerine atladı ve çocukları aramağa başladı. Filin de büyük bir hıncı vardı. Yerde ayak izlerini kokluyor, onların peşini bırakmamıya çalışıyordu.

Fakat Oğuz tek durur mu? Ayak izlerinin kendilerini yakalatacağını anladı. Bütün izlerin üzerine biber döktü. Fil bunları kokladıkça burnu yanıyordu. Nihayet bütün kuvvetile hapşırmıya başladı. Bayan öğretmen düşecek diye çok korkuyor, bu hapşırmanın sebebini bir türlü anlıyamıyor, koca hayvanın nezleye tutulduğunu zannediyordu.

Fil uzakta bir göl gördü, büyük bir hızla oraya doğru koştu. Suya atıldı, hortumunu ağzına kadar su içine soktu. Fakat Bayan öğretmen ile küçük kızı da suya attı. O taraflarda bulunan köylüler hemen koşup onları kurtardılar. Ve hep birlikte yaramazları aramıya koyuldular.

Yumurcaklar bir kaplan yavrusunun bulunduğu kafesin önüne gelmişler, ucunda emzik bulunan bir süt şişesini yavrunun ağzına vererek onu kafesten çıkarmış, kendileri oraya girmişlerdi. Küçük kaplan kafesin önünde oturmuş süt içiyordu.

Bayan öğretmen ile birlikte gelmiş olanlar, oldukları yerde dona kalmışlar, bir türlü ilerlemiye cesaret edemiyor, ne yapacaklarını düşünüyorlardı. Ben de onlarla beraberdim. Henüz bir karar veremedik. Verince gene size bildireceğim.

— Bir tehlikenin yakın olduğunu hisseden bir geyik kuyruğunu sallıyarak arkadaş larına haber verir. Geyiğin bu duygusunda aldandığı hiç bir vakit görülmemiştir.

— Birleşik Amerikada ağaçlara kuyruğundan asılarak rahatça uyuyan biricik hayvan resmini gördüğünüz sarığdır.

Küçük Bilgiler

— Halbrukta tamamile çürümüş bir halde bulunan müthiş büyüklükte bir ağacı tetkik eden âlimler bunun yüz yahut iki yüz milyon yaşında olduğunu anlamışlardı.

— Dünya yüzünde konuşulan bütün diller ve lehçeler dört bin kadardır. Amerikada Kalevelandda bulunan Francis Sommer adında biri bugün konuşulan bu dillerden üç bin iki yüz ellisini tamamile biliyormuş.

— Fil satmakla geçinen bazı Hintliler bu ticarette pek usta ve pek kurnazdırlar. Bunlar filin kusurlu yerlerini bir nevi makyajla kapatmakta ve anlaşılmaz bir surette boyamaktadırlar. Müşteri, bunun farkına varmıyarak fili, genç ve sıhhatli zan ile iyi bir para vererek satın almaktadır.

Kardeş Muhabbeti!

Gündüz'ü annesi paylıyordu:

— Her gün kızkardeşinle kavga etmekten utanmıyor musun? Ben öyle bir çocuk tanırım ki kızkardeşi hasta olduğu zaman doktoru bulup getirmek için on kilometre yol yürüdü. Kızkardeşin hasta olursa sen de böyle yapar mısın?

— Doktoru aramıya gitmem ama, dişini söktürmek için bir dişçi getirmeye gider, on beş kilometroluk yol olsa gene yürümekten çekinmem.

Yarım sadaka

Gündüz annesile gidiyordu. Yolda bir dilenciye rast geldiler. Bu fakirin iki gözü kapalı idi. Elini uzatmış, ağlayıcı bir sesle bağırıyordu:

— Âmayım, alîlim, gözlerim görmüyor...

Bayan çantasını açtı, bir kuruş çıkardı. Gündüz, dilencinin bir gözünü pek az açarak baktığını görünce dedi ki:

— Anne yirmi para ver, bir gözü görüyor.

Otomobilde öldürülen adam..

Meşhur bir detektifin hatıralarından

Meşhur bir film yıldızının geleceği ilân olunmuştu. Ben Budapeştenin şark istasyonunda bekliyor ve sevdikleri yıldızı karşılamak için toplanmış olan bir çok kişiyi gözdengeçiriyordum. Ansızın, az uzağımda duran camları sımsıkı perdelenmiş bir taksi otomobili gözüme ilişti. Şoför, arabanın içinde dönmüş, heyecanlı bir halde bir şeyler söylüyordu. Yaklaştım, münakaşanın sebebini sordum..

Şoför, şöyle anlattı:

— Bir saattenberi şehrin dört bir tarafını dolaştım; fakat, taksi parası ödenmedikçe, artık şuradan şuraya kımıldamam. Halbuki, müşteri, bu hususta ağız bile açmıyor; o taraftan yana yanaşmıyor hiç!

İşi yoluna koymak maksadile, arabanın perdesini kaldırdım. Esasen, bu bunaltıcı sıcakta, inik perdeler arasında saklanan kimsenin kim olduğunu da merak ediyordum. İçeride, vilâyet ahalisinden olduğu anlaşılan birinin gözleri kapalı ve arkasına dayanmış olarak oturduğunu gördüm. Seslendim, sarstım, fakat harekete gelmedi bir türlü! İçeriden, ağır, nefes tıkayıcı bir koku, geldi burnuma...

— Hay şeytan, burada kloroform rol oynamış!..

Uyuyan adama daha yakından baktım ve sağ şakağında, ufacık bir kan lekesi seçtim. Kan lekesinin tam orta yerinde de, ancak görülebilir şekilde ve dikkatle bakınca bir iğne ile açılmış olduğu anlaşılan bir çizik bulundu. ğunu farkettim.

Şoför, şöyle dedi:

— Uyumuyor, mahsustan öyle uyur gibi yapıyor!

— Yok, öyle değil; müşteri öldürülmüş!..

— Öldürülmüş mü?!.. Hey Allahım!.. Onu kim öldürmüş olabilir?

— İşte ben de bunu sizden öğrenmek isterdim; çünkü, bu betbaht, hiç şüphesiz ikinci bir müşteri ile beraber binmiş olacak arabaya?

— Ah, hele de bak! Şimdi farkına varıyorum! Öteki ortadan kaybolmuş!.. Yanında kızıl saçlı, genç bir adam vardı. Herif, yolda rahatça işini bitirmiş ve hiç şüphesiz bana çaktırmadan arabadan sıvışmış olacak!

Şoförün yanına oturdum, doğruca palis direktörlüğüne gittik. Orada meydana çıkan cinayeti haber verdim. İstintak hâkimi şoförü sorguya çekerken ben arabanın içini tekrar ve esaslı surette tetkik ettim. Kurbanın ayakları altında yepyeni olan kızıl bir peruka buldum.. Perukanın iç tarafındaki balmumundan kısmı, hiç üzerine dokunulmamış haldeydi; yapıştırıcı bir maddenin zerresini bile bulmak, imkânsızdı. Bu vaziyetten katilin perukayı meselâ saçlarının çok sık olmasından dolayı başına yapıştıramadığını istidlâl ettim; hattâ, bunun cinayeti işlediği sırada, hareketle başından kaydığının da farkına varmamış olsa gerekti!

Vakada en sinire dokunan cihet, öldürülenin hüviyetini bile tesbit edemeyişimizdi. Bir taraftan da gazetelerin bu sır dolu cinayete dair sütun sütun malûmat ve kurbanın görünüşü hakkında izahat vermelerine rağmen. Ben, bütün otelleri, bilhassa Ofendeki misafirhanelerle meyhaneleri araştırdım. Şoförün deyişine bakılırsa, kızıl saçlı adam, kurbanile beraber otomobile oradan binmişti.. Fakat, bütün üzerine düşülen izler, yanlış yola saptırdı.

O aralık, öldürülenin gömülme işinin öğleden sonra saat üçte yapılacağını ve cesedin Ştâl sokağındaki ölüler teşhirine mahsus yerden kaldırılacağını hatırladım.. Her hangi bir sevkitabiî tesirile, cenaze törenine gittim. Ştâl sokağile Perlhun sokağının birleştiği köşe başında, ölüler teşhirhanesinden tahminen seksen, yüz adım kadar uzakta, kapalı bir otomobilin durduğu gözüme çarptı. Açık göz bir detektif, sıcak

(Sonu 10 uncu sayıfada)

Yeni bir icat daha...

Uçan Taksiler

Yuvarlak gözlü ve yassı burunlu acaip birer hayvana benziyen baş döndürücü ekspreslerde, insanlar en rahat seyahatlerden birine kavuştular

Twentieth Century = Yirminci Asır! Bir umacı için ne de acaip bir isim! Fakat, bu umacıyı, masallarda bahsi geçen yeri, yurdu belirsiz umacılardan sanmayınız. Yukarıda yazdığımız asrî ismi taşıyan umacı, Amerikadadır. "Hudutsuz İmkânlar,, memleketi denilen yerde!

Bu, en modern bir nakil vasıtasıdır. Şeklen kablettarihî mahlûkları hatırlatan ekspresin, 100 millik hızı, baş döndürücü bir hızdır. Bu yeni icat ekspresler, Amerikada, topluca, başlangıçta işaret ettiğimiz isimle anıldıktan başka, herbirinin teker teker de isimleri vardır. "Uçan Taksi,, "Mavi Yıldız,, v. s. gibi. Bunlar, lüks, konfor ve lüks bakımlarından, adeta biribirlerile yarışa girmiş haldedirler. Çayırlardaki otlar, tabiat muhiti içerisinde yadırganan bu teknik eserleri mahlûklar yanlarından varluzla geçerlerken titreşirler; "Ne acaip mahlûklar bunlar!,, diye. Muhtelif şirketlere mensup olan bu nakil vasıtalarının dıştan görünüşleri, hayli acaiptir, doğrusu: "Union Express,, "Santa - Fé - Railroad,, ve "Havanna - Special,, v. s. mensuplarının.. Dıştan görünüşleri: Nikel parıltılı, elektrikle göz kamaştıran yuvarlak gözlü, yamyassı burunla birer hayvana benzerler! İçerilerine gelince..

Herbiri ayrıca şairane isimlerle anılan vagonlar, üçüncü, ikinci ve birinci sınıflara ayrılmışlardır. Üçüncü mevki vagonların içerisi, darcadır. Bununla beraber, hasırdan iskemlelerinde rahatça oturabilirler; masa, lâvabo v. s. gibi eşya da eksik değildir. Yürümekten yorgun olan, ayaklarını dayamak için, buna mahsus bir şey de bulur. İskemlenin arka kısmı, yaslanmıya müsaittir; enine boyuna yaslanılabilecek derecede hareketa getirmek mümkündür. Fakat, dört gece ve dört gün süren bir seyahatta, meselâ Los Anjelos - Nevyork arasında hatta yapılan bir seyahatta, ikinci mevkie tırmanmağı tercih etmek, daha yerindedir. Evet, tırmanmak! Çünkü, bunların basamakları çok yüksektir ve ancak zenci memurun yardımile, - oldukça da güçlükle tırmanmak suretile vagona çıkılır; o sırada da, gergin, bir an için bir sineği andırır; koskoca vagonun bir kenarındayken! Lâkin, bu süreksiz cimnastiği hesaba katmamak şartile, ikinci mevkiin çok rahat olduğu muhakkaktır. Yumuşacık koltuklar, tam bir rahatlık verir. Pencereler, açılıp kapanırken, hiçbir gıcırtı aksettirmez. Her türlü sarsıntı, akustik olarak ve motörle, giderilmiştir. Bu Amerikan lüks vagonlarında, münferit bölmeler yoktur. Upuzun yürüyüş yerinin sağında ve solundaki kumaş kapaklı koltuklar, hep ikişer ikişer karşılıklı ve bir sıradadır. Birinci mevkiin rahatlığı ve aynı zamanda debdebesi ise bilhassa denemeye ve görmeğe değer!

Hulâsa Amerikadaki bu çok hızlı ve rahatlık bahşedici nakil vasıtalarile seyahat, bir angarye olmaktan pek uzaktır; bilâkis; sonsuz bir zevktir!

Gerçi, varılan istasyon, bir bakıma sonsa da, zararı yok. Gene sonsuz zevk, diyebiliriz!

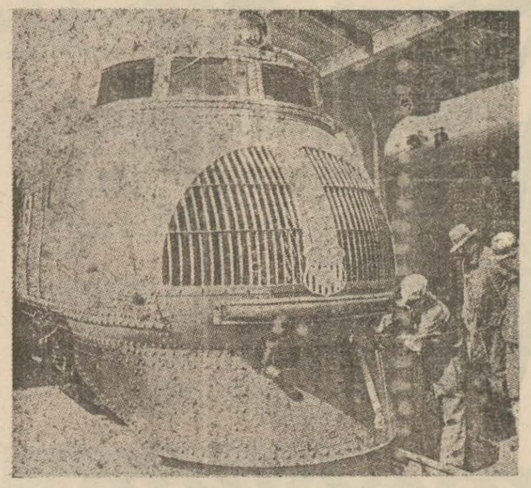

1 — Amerikadaki son sistem bir ekspres katarının katarının aerodinamik çehresi!

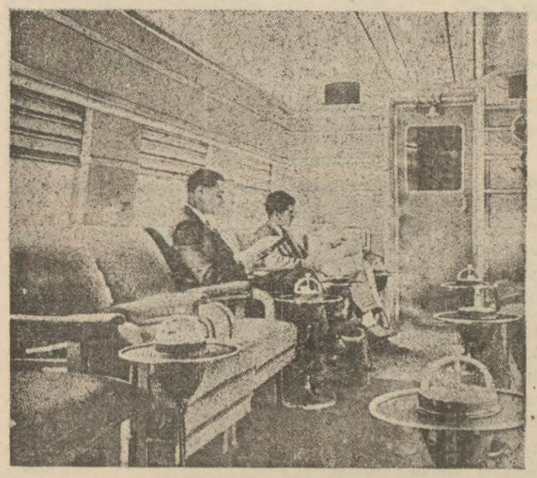

2 — Amerikadaki son sistem ekspres vagonlarından birinin içerisi! Koltuklarda rahat rahat kitap ve mecmua okuyanlar, bir yandan da radyodan en son haberleri öğrenebiliyorlar!

Kürei mücesseme nasıl yapılır?

Bu sayıfada bunu öğrenebilirsiniz!

En çok mekteplerde bulunan ve coğrafya dersi verilirken ortaya konulan "Kürrei Mücesseme,, nasıl yapılır? Bu sayıfadaki yazı ve resimlerle bunun nasıl yapıldığını görüp öğreniyoruz!

1 — Çizgili bir dünya haritası, ölçüye uygun bri tarzda makas vurularak, itina ile kesilir.

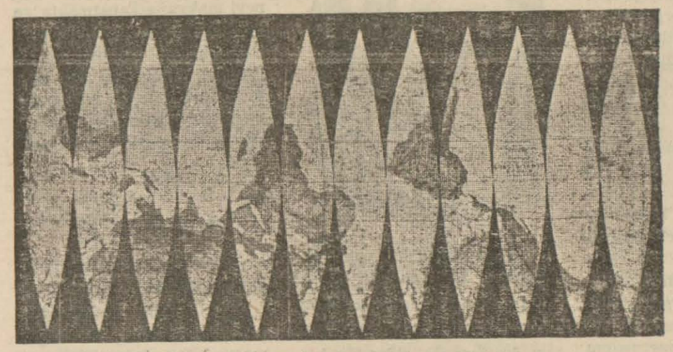

2 — Bu çizgili dünya haritasından bir düzine kruvazör şekli ortaya çıkmıştır; bir kruvazör, tepeden bakınca nasıl görünüyorsa, tıpkı o şekilde! Şimdi, bunlar tahtadan yuvarlak üzerine ustuplu olarak yapıştırılacak!

3 — Çizgili dünya haritasından ortaya çıkarılan kruvazör şeklindeki parçalar, tahtadan yuvarlak üzerine birer birer yapıştırılarak, yuvarlak, "Kürrei Mücesseme,, haline getiriliyor; bu işte, dikkatli davranış, ölçü ölçüye uygunlukla yapıştırış ister!

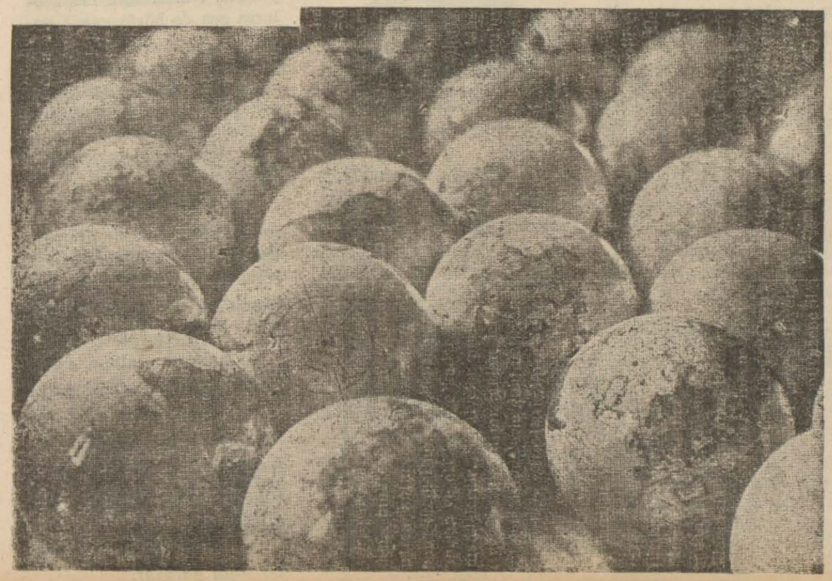

4 — İnsan, ancak binlerce sene çalışıp uğraştıktan sonra, üzerinde yaşadığı yerin topluca biçimi hakkında salim bir fikir edinebilmiş ve bunu şekillendirmiştir. Tahtadan bir yuvarlak, genişçe bir tabaka kâğıt ve biraz da tutkalla, dünyayı göz önüne getirmek mümkündür: Bir "Kürrei Mücesseme,, vücuda getirmek suretile; bakınız, işte!

Otomobilde öldürülen adam

(5 inci sayıfadan devam)

yaz günlerinde kapalı otomobille giden müşterilere daima ilgilenir; benim tecessüsüm, her iki yandaki perdelerin tamamile inik ve şoförün bulunduğu ön taraftaki perdenin de ancak yarıya kadar açık olduğunu görünce, bir kat daha arttı.

Müşteri, "bir şey„ görmek istiyordu, demek; ihtiyata riayet etmiş olmak için, önce teşhirhanenin avlusuna giderek, şüphe uyandıracak bir şahsın cenaze merasiminde hazır bulunup bulunmadığını kontrol ettim. Papazla müessesenin adamlarından başka kimse, yoktu. Ştâl sokağı da, her zamanki gibi, bomboştu. Şu hale göre, büsbütün indirilmemiş olan perdenin aralığından içeriye şöyle bir göz atıvermek endişesile, taksinin yanına döndüm: Arabanın sağ taraf köşesinde siyah pece ile örtülmüş bir kadın keşfettim. Siyah elbiseli kadın, yalnızdı.

Kendimi göstermeksizin, otomobilin arkasına sokuldum ve bekledim. Bir kaç dakika sonra, kara araba, ölüler teşhirhanesinin avlusunu terk etti ve mezarlık istikametine yollandı. Ayaklarımın beni götürebileceği kadar süratle, arabanın arkası sıra koştum. En yakın sokağın köşesinde bir otomobil bekleme yeri bulunuyordu. En yakınımda duran arabaya atladım. Şoföre iki kat taksi ücreti vaad ettim ve takip olunan otomobilin mutlaka izi üzerinde sürmesi ve bu izi katiyyen kaybetmemesi lâzım geldiğini anlattım. Takip olunan otomobil, Ring sokağına saptı, sonra Margareten köprüsü üstünden geçti ve Ofen yolunu tuttu. Ofene, ha!.

Taksi, bir otelin önünde durdu. Kapıcı, seğirtti, otomobilin kapısını açtı ve siyah elbiseli kadının inmesine, vazifeşinas bir tavırla, yardım etti.

Aradan pek kısa bir zaman geçmişti, ki kapıcının bölmesine girdim. Kendimi tanıtarak, her şeyden evvel, siyah elbiseli kadının otele doldurup verdiği hüviyet beyannamesini istedim. Bundan anladım, ki kendisi Frav Dvorakdır, vilâyet ahalisinden bir çiftlik sahibinin karısıdır. Bir kaç gün evvel, kocasının refakatinde olarak, Budapeşteye ayak basmış.

Kapıcıya sordum:

— Kocası da henüz Budapeştede midir?

— Hayır, o gitti.

— Ne zaman?.

— Pazar günü öğle zamanı.

— Onun seyahate çıktığından emin misiniz?

— Frav Cenapları, bana böyle söyledi..

— Ha?!... Seyahate çıktığını karısından öğrendiniz, demek?. Bakın şuraya!.

Kapıcıya, öldürülen adamın polisçe çektirilen fotoğrafını uzattım. Resmi gözlerine doğru tutarak:

— Tanıyor musunuz bu adamı?

Dedim. Kapıcı şaşaladı:

— Aman yarabbi!. Odur!. Her Otto Dvorak.

— O, pazar günü öğleden sonra saat iki ile üç arasında öldürüldü.

— Öldürüldü mü? Zavallı Frav Cenapları! Halbuki o, daha hiç bir şey bilmiyor..

— Bu karı, kocayı uzun zamandanberi tanıyor musunuz siz?

— Her Otto Dvorak, ilk defadır, ki bu sefer bizim ötele indi. Lâkin, karısını çok defa inmişliği var bizim otele. Aşağı yukarı altı aydanberi hemen her ay bir gün kalmak üzere otelimizde misafir olmuştur.

— Daima yalnız olarak mı geldi?

— Evet. Yakın akrabasından bilmem kim hasta yatıyor, bir hastahanede. Onu ziyarete geliyordu Frav Cenapları.

— Hiç kimse ile buluşmadı mı burada bulunduğu sırada?.

— Hayır. O, pek afif bir kadındır. Ekseriya otelimizde yalnız bir gün kaldı ve bu sırada erkek kardeşinden başka kimsenin ziyaretini kabul etmedi.

— Bak, gördün mü?. Gene birisile buluşmuş, işte! Bir ziyaret kabul etmiş. Erkek kardeşinin ziyaretini! Bana bu adamı tarif edebilir misiniz?

— Pek yakışıklı, genç bir adam. Tahminen yirmi sekiz yaşında. Sinekkaydı perdah yaptırıyor..

— İşi, gücü...

— Eğer yanılmıyorsam, tıp tahsil ediyor!.

— Een son ne zaman buradaydi?

— Dün akşam. Eniştesi ile arası pek iyi değil galiba; zira, Her Dvorak otelde ikamet ettiği müddetçe, o, görünmedi hiç!.

— Bu delikanlının, Her Dvorakın kayın biraderi olduğunu nereden biliyorsunuz?

— Frav Cenaplarından duymuştum.. Pst!.. Bakınız, lütfen!. İşte, merdivenden çıkıyor.. Muhakkak, 17 numaralı odaya, kız kardeşinin yanına gidiyordur.

Ben, delikanlının peşinden koştum ve 17 numaraya girdiğini gördüm. Kulağımı bu odanın kapısına verdim, içeriyi dinledim.. Önce, derin sükûn hüküm sürdü, sonra kadının boğulurcasına hıçkırdığını işittim. Delikanlı, onu teskin yollu sözler söylemekle beraber, arada sitem dolu sözler de harcıyordu:

— Betbaht!. Sanki ne diye kalkıp da gittin?!. Yoksa, beni feda etmek mi istiyorsun?

Artık, tereddüt caiz değildi. Tahminimde isabet etmiştim. Kapıyı vurmaksızın girdim odaya. İkisi de hayretle gözlerini bana çevirdiler. Tıb talebesi, kaba bir tavırla üzerime yürüdü:

— Ne istiyorsunuz? Ne Arıyorsunuz burada?

— Afeder siniz! İhtimal zamansız geldim...? Sizi arıyorum.

— Beni mi?

— Üç gün evvel bir şey kayıp etmişsiniz. Buldum ve bulunan şeyi saklamak suçunu işlemiş olmak istemediğimden.

— Hay, şeytan götürsün sizi! Defolun buradan! Ben, hiç bir şey kayip etmedim. Mutlaka yanlış kapı çaldınız!

Ceketimin cebinde kâğıda sarılı küçük bir paket ve bunun içinden de.. Kızıl Peruka.yı çıkardım.

Delikanlı, ağzı açık ve gözleri büyümüş bir halde bakakaldı bana. Beti, benzi kül gibi oldu.

— Frav Cenapları, lûtfen bakınız, ben bu kızıl peruka.yı bir otomobilde buldum... İçinde bir adam öldürülmüş bir otomobilde.. Kocanızın öldürüldüğü otomobilde!

Kadın, dehşete uğramış bir halde haykırdı; sonra birden, bire kendini toparlayarak, gülümsemeği denedi.

— Siz yanılıyorsunuz, Efendim! Benim kocam, pazar günü öğlen zamanı Budapeşte.den gitti.

— Bittabi! Fakat, bir daha aslâ geri dönmiyeceği bir yere. Ben ve siz, yarım saat önce, Ştal sokağının köşesinden, beraber. Cenaze merasimini seyrettik...

Frav cenapları, ben her şeyi biliyorum.. Siz, ikiniz uzun zamandanberi biri birinizi seviyorsunuz ve kocanızın, arada bir engel olduğu için, ğayet basit olarak, o şöylece aradan kaldırılıverip, yol açıldı...

Güzel kadın, bayğın bir halde yere düştü. Dostu, kor. kusunu biraz giderip kendine gelmiş vaziyette, rovelverinin bulunduğu cebine el attı. Fakat, ben bunu bekliyordum zaten. Derhal atılarak iki kolunu birden yakaladım ve kıs kıvrak edip, sıktım. Daha faz. la mukavemet etmedi. bilakis, taliine boyun iğdi!

S. Guthi

Rüyamda gördüğüm adam

(3 üncüden devam)

— Sen kâhin misin?

Diye sordum. Güldü:

— Hayır!. Dedi, değilim.

— O halde kimsin?

— Ömrün her dönemecinde bir yara alan, dünyanın her köşesinde başka belâlara uğrıyan bir zavallıyım. Nöbetle dokuz köye gidiyor ve tekrar tekrar koğuluyorum.

— Adın ne?

— Doğruluk!.

— Peki, madem dokuz köyden koğuldun, niçin gene hep onlara gidiyor, bir "onuncu„ sunun kapısını çalmıyorsun?.

İhtiyarın bembeyaz sakalı ürperdi. Acıyan bakışları uzun uzun bende kaldı. Hiç unutamıyacağım bir sesle:

— Dünya, zaten dokuz köylük bir toprak parçası a çocuk!.

Dedi ve çamurlar içinde zincirlerini sürükliyerek uzak laştı.

Bugünkü ingiliz şairleri

Nasıl duyuyor, nasıl yazıyorlar

Yazan: **ibrahim Hoyi**

Siyasal, ekonomik, hattâ ilim şartları türlü türlü ve garip veçheler arzeden muazzam, muazzam olduğu kadar da baş döndürücü bir devirde yaşıyoruz. İnsan oğlunun elini atmadığı, atını oynatmadığı saha kalmadı. Aşırı medeniyet hiç şüphe yok ki anormalliklere gebedir. Bundan ötürü de "yeni„ ve görülmemiş karşısında, eski çağlarda olduğu gibi hayret etmiyoruz.

* * *

Dünya şiirini tetkik süzgecinden geçirenler de yepyeni bir hamle ve görüş mantığı karşısında bulunduklarını anlıyorlar. Hele bugünkü İngiliz şiir ve şair dünyası; beynelmilel cereyanlarla at başı gidiyor, ve öz mücerret çevresinden çıkarak dev adımlar. la hakikat alemine giriyor.

Bugünkü İngiliz şairi gayet ciddî ve kararını çoktan vermiş bir ırktır, derken, boş kuru ve indî bir mütalâa yürütmüyoruz. Evet, bugünkü İngiliz şairi, istisnasız, ihtilâlci, daha mülâyim bir ifade ile isyancı unsurlardır. Eserlerine bakınız, gazeteler. de, mecmualarda çıkan şiirlerine göz gezdiriniz. Sizin de, benim gibi, aynı fikrin bayraktarlığını yapacağınıza kativetle inanıyorum!.

Bir zamanlar Homer devri diye bir çağ vardı, ki edebiyat ile şiir, aynı manayı ifade ederdi. Sonraları, lirik ilhamın yanı başında fen ile felsefe aynı şiir yolunun şerefli yolcusu gibi göründüler.

Lâkin, son yarım asır için. de, herşey değiştiği gibi şiirler de, sanat ülkesinin "üvey evlâdı„ oldu. İhmal edildi, bir kenara atıldı. Son yirmi, otuz sene içinde ise, iş büsbütün çığırından çıktı. Ve hakikî "şiir„ hasreti, iştiyakı, irişilmiyecek bir serap halini aldı.

Dolayısile, şiir ülkesinin "üvey evlâdı„ olduğu sonuna varan şair, engin bir açlık ve insaniyetsizlikle "güzel„ i, "şiir„ i baltalıyan, yıkan hasta bir cemiyet karşısında bulunduğuna inanıyordu. Şairin kopardığı isyan, ihtilâl çıbanının başı işte buradadır. Onun için de kendi adalet, ve tazyika, istibdada karşı beslediği nefret hislerile hareket ediyor, heyecana geliyor. Bu buhranlı demlerdeki ses, bir ümitsizlik, yeis sesi değildir. Haykırışında bütün bir ümit, ve ihtilâlci, isyan dolu yükselişler çağlar.

Bu korkusuz avukatlığını pek de ucuz ödemiyen şair ve sanatkâr, ilk çağların evliyaları gibi sıkıştırılıyor, taciz ediliyor. Lâkin o. nezaket, usluluk çağı çoktan geçmiştir. Bugün meydana atılan İngiliz şairi; varlığı, yaşaması, kurtuluşu için savaşmaktadır.

* * *

Bugünkü İngiliz şairler! eskileri taklit, muhakkak onların yolunu meşkederek yazmıyorlar. Aksine ehemmiyetli buldukları, inandıkları şeyi *anlayarak*, *anlatarak*, ve olgun bir "şiir„ motifi içinde bize veriyorlar. Halbuki meselâ, bugün İngiliz şairlerinin ustası, ve hiç şüphe yok ki İngilizcede en iyi şiir dokuyanlardan biri olan, Yeats, bile bile, istiye istiye Yunan antolojisini taklit ederek şiire başlamıştı.

* * *

Bugünün şairine göre, günün en göz önünde tutulacak mühim meselesi siyasal olanıdır. Siyaset günün en derin ve en ihtiraslı yaşama tarzıdır. Ve herkes gibi şair de, acaba, medeniyet kıstaslarile birlikte, şu bir kaç sene içinde yıkılacak, mahvolup gidecek mi, diye düşünmekte, ve acaba, bütün Avrupanın yepyeni bir diktatörlüğün istilâsı altında kalması ihtimali yüzünden istediği, dilediği gibi "serbestçe„ fikir yürütmek, şiir yaratabilmek imkânından mahrum mu kalacak, diye kendi kendine sormaktadır.

Bu hayati soruların ehemmiyeti ve azameti karşısında

(Sonu: 13 üncüde)

Kolay bir hokkabazlık

On kuruşluk para, mendil cebinize nasıl girer

İşte size on kuruş.. İyice muayene ettiniz mi? Sizi aldatmadığımı görüyorsunuz,

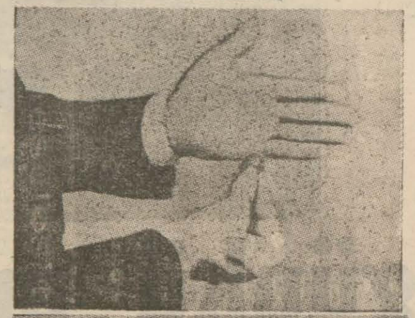

Şimdi hokkabaz parayı sağ elinden sol eline geçirir.

Bu şekilde..

Şimdi biraz açılır mısınız bayım? Evet. İşte oradan seyredi - niz.

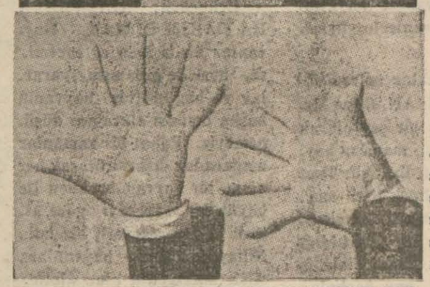

Hokkabaz iki elini de birden açar. Ve içeri - sinde bir şey olmadığını görür - sünüz. Fakat para nerede?

İşte nasılsa, gidip seyircinin mendil cebine girmiştir? Acaba nasıl oldu da oraya geçti?

Bunu anlamak için 13 üncü sayıfaya bakınız.

Bugünkü medeniyete hangi basamaklardan çıktık?

Bizi gecenin elinde esir olmaktan kurtaran ve ilk ateşi yakan insan elile ilk sözü telâffuz eden ve ilk âleti kullanan insandan sonra, bugün allahlar gibi yerden yükselip göklerde uçabiliyoruz..

Insanlar on dört milyon senedenberi kâinata nasıl hükmediyorlar?

Bütün tarihi hep birden gözümüzün önüne getirirsek onda mütemadiyen alçalış ve yükseliş halleri görürüz:

Tarih, adeta, milletlerin ve medeniyetlerin doğuş ve ölüşlerini gösteren büyük bir film. dir.

Fakat, memleketlerin ve insanların birbirlerine karıştığı bu hercümerç arasında yükselip duran ve hiç kıymetini kaybetmiyen anlar vardır. İnsan, vahşet hayatından bu merdivenlerle yükselmiştir.

Bu basamaklar nelerdir?

Birincisi: LİSAN. Bunu birdenbire olmuş bir şey olarak alamayız. Ses, manasız hayvan sadasından lirik şiir lisanına kadar gelmek için asırlarca çabalamıştır. Söz olmasaydı her şey ilk yaratıldığı gibi kalırdı. Çünkü fikri iş haline koyan, onu başkalarına da anlatarak yardım bulan tek vasıta, lisandır.

İkincisi: ATEŞ. Çünkü ateş insanı iklim esaretinden kurtarmış, âletlerini yapmasına ve pişmeden yenmesi kabil olmıyan binlerce şeyi gıda olarak almasına yaramıştır.

Bundan başka — belki hepsinden daha mühimmi — insanı gecenin elinde esir olmaktan kurtarmıştır. İnsanın ışığı ve ateşi bulmadan evvel karanlıkta nasıl yaşadığını düşünün. Bu korkuyu hâlâ biz bile içimizde taşıyoruz. O zaman insan, geceleri mağarasına kapanır, korku için. de buhranlar geçirirdi. Şimdi dünya, geceleri, insanların kendi ellerile yaptıkları binlerce yıldızla aydınlanıyor. Bu farkı düşünürsek ışığın ehemmiyetini pek iyi anlarız.

Üçüncüsü: HAYVANLARA HÂKİM OLMAK. Hayvanlar bizim hem eğlencemize, hem de gıdamıza yarar. lar ve bugün biz hayvanın başka manası olacağını düşünemeyiz. Fakat bir zamanlar mağaradan dışarı atılacak her adım, bu hayvan korkusu ile büyük bir macerayı göze almak kadar cesaretli bir işti. Nihayet insan, hayvanları, silâh mahiyetini alan âletlerile, kendisine râm etmeğe muvaffak oldu. Avcılık, nesilden nesile daha büyük bir terakki ile geçti. Bugün biz hayvanlardan değil, hayvanlar bizden korkuyorlar.

Dördüncüsü: ZİRAAT. Medeniyet yalnız av ile de tamam olamazdı. Çünkü herkes evinden, yurdundan ayrılıp hayvanın peşinden koşamazdı. Bulunduğu yerde kalarak da hayatını kurtarmak lâzımdı. Bundan başka, kadın ava gidemiyordu. Erkeğin onu yalnız bırakması, kadını erkekten ayrı bir hayat yaşamağa mecbur ediyordu. Bunun için bir yerde hep beraber çalışmak lâzım geliyordu.

Bu cihetle, diyebiliriz ki, ziraatle uğraşmağa başlamak medeniyetin ilk adımı olmuştur. Çünkü, ancak bu suretledir ki, kadınla erkeğin bir arada çalışmaları temin edilmiştir. Şüphesiz bunun için asırlar geçmiştir ve nihayet insan toprağı ekip biçmeğe başlamıştır.

Meredith: "Kadın, erkeğin medenileşmiş en son hayvandır.„ Demiştir. Bu sözünde tamamile haksızdır.. Erkeğe evinden ayrılmayıp ziraatle uğraşmasını kadın öğretmiştir. Kadın erkeği, koyunu ve domuzu ehlileştirdiği gibi, eve alıştırmıştır. Onun için deyebiliriz ki, erkek, kadının ehlileştirdiği en son hayvandır.

Beşincisi: CEMİYET TEŞKİLÂTI. İki adam kavga ediyor. Biri ötekini yere yatırıyor, öldürüyor ve kuvvetli olduğu için kendisini haklı sayıyor.

İki adam daha var. Biri ötekine diyor ki: "Kavga etmekte mana yok; ikimiz de ölürüz belki. Daha iyisi, gidelim, aşiretimizin büyüklerinden birine danışalım.„ İşte bu da tarihin en büyük dönüm noktalarından biri olmuştür.

Hakikaten, bu adam bu teklifi yaptığı zaman karşısındaki "hayır„ demiş olsaydı vahşet devam edecekti. "Peki„ dediği için medeniyette bir adım daha atıldı.

Altıncısı: AHLÂK. Burada meselenin en can alıcı noktasına dokunuyoruz; İnsanlar bugün, ahlâk cihetinden dünküne nisbetle daha mı ileri bulunuyorlar?. Şüphesiz ki buna verilecek cevap müsbettir. Bir kere, insan hurafata olan inanışını kaybederek tabiatten duyduğu korkudan kısmen kurtulmuştur. Sonra, ilk insan hemcinsini diğer hayvanlardan pek farkedemezken bizde bir insaniyet duygusu teşekkül etmiştir. Bu da, cemiyetin esas temelleri olan içtimaî yardım, mülkiyet hakkı, şahsî emniyet gibi umdeleri doğurmuştur.

Bundan başka, gene bu ahlâk umdeleri iledir ki, cinsiyet hayatı insanlık cemiyetine uygun bir hale konulmuştur. Cinsiyet hissi, ilk insanın tanımadığı bir şey olan aşk haline girerek cemiyetleşmiş ve ahlâklaşmıştır.

Yedincisi: ÂLET. Denebilir ki, âlet, medeniyetin çok çabuk ilerlemesine yaramıştır. Eskiden milyonlarca işçinin senelerce çalışarak yaptıkları ehramlar büyüklüğünde — belki daha büyük — binaları bugün bir ay içinde yapabiliyoruz. Bu ne büyük farktır. Bugün insanların elinde çok büyük oldukları halde çok uzakta bulundukları için görülmiyen yıldızlarla, çok yakında bulunan, fakat çok küçük oldukları için görülmiyen mikropları görebilecek suni gözler var. Sesimizi denizlerden öteye işittirebiliyoruz. Yerden yükselip ilâhlar gibi, göklerde uçabiliyoruz.

Bütün bu misaller, bugünkü medeniyetin tamamile âlete dayandığını gösterir. Bunun için âlet, insanı adeta bir kaç misli büyülten, yüzlerce defa daha kuvvetli yapan sihirli bir şeydir.

Bugün âletin — insanın kendi elinden çıkan makinelerin — onu kendisine esir ettiğini söylüyorlar. Şüphesiz ki bu bir buhrandır. Fakat, bir netice değil, bir başlangıçtır. Bugün makine, insanın omuzlarında bulunan yükü, kendi yorulmak bilmez çelik kollarına alıyor. Geçirdiğimiz şey bundan ileri gelen bir sarsıntıdan ibarettir.

Sekizincisi: İLİM. Buckle. in çok hakkı vardır. O der ki: "Biz, yalnız bilgide ilerliyoruz. Bütün diğer terakkiler bu bilgi genişlemesinden çıkıyor.„ Hakikaten, ilmin bugün, insanın diğer kuvvetlerine nazaran ne kadar ileri olduğu kolayca teslim edilebilir. Masasının başına oturmuş olan bir adam gözüyle göremediği ve en süratli vasıtalarla binlerce senede gidilemiyecek bir uzaklıkta bulunan yıldızların enini, boyunu ölçüyor, ağırlığını buluyor!. Güneşle ayın ve dünyanın nerelerden geçip nerelere gideceğini evvelden haber veriyor!

Başka tarafta bir köprü var: yüzlerce ton ağırlığındaki demirler dört çubuğun üzerine tutturulmuş ve üzerinden yüzlerce insanlar geçiyor..

Başka adamlar; bir iğnenin ucunda bir saniyede milyonlarca küçük varlığın doğduğunu hesap ederek tetkikte bulunuyorlar.

Başka bir yerde; bir kayanın üzerinde binlerce sene evvel neler olmuş, neler bitmiş, onları öğreniyorlar.

Hülâsa, ilim de, makine gibi, insanın kendi varlığından daha yukarılara ve daha aşağılara inmesini, yerinden kıpırdamaksızın dünyaları dolaşmasını temin ediyor. Biri elin zaferi, öteki aklın zaferi.

Dokuzuncu: TERBİYE. Medeniyetin ilerlemesinde şüphesiz en büyük âmillerden biri de mevcut terakkinin eski nesil tarafından yeni nesle devridir. Bu da terbiye ile elde edilmiştir. Yeni nesil, terbiye ile bulunduğu zamana uymak ve babasının işini eline alarak devam ettirmek gayesile yetiştirilmemiş olsaydı her nesil, eskiden yapılmış olanların arasına, dünyaya yeni gelmiş bir adam gibi düşecek ve bu mevcut şeyleri kullanmayı, dünyayı işler gibi, yavaş yavaş öğrenecekti. Bu da, hiç şüphesiz, dünyada medeniyetin adeta her nesille yeniden kurulmağa başlaması, pek az ilerliyerek devam etmesi olacaktı.

Onuncusu ve sonuncusu: YAZI VE MATBAA. Terbiye nasıl bilgiyi nesilden nesle devretmeğe yarıyorsa yazı ve yazının neşri de bilginin insandan insana geçmesine yarıyor. Terbiye olmasa her nesil, dünyayı işlemeğe, bilgileri kendisi keşfe mecbur olacaktı. Yazı ve okuma da olmasaydı her nesil içinde her insanın kendi başına bir çok şeyler yaratması beklenecekti.

Yazının medeniyet tarihindeki büyük rolünü, yazı icat edilmeden evvelki devirlerin hâlâ ne kadar karanlık bulunduklarını düşünürsek daha iyi anlarız.